

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal
József-körút 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felelős szerkesztő:

BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Kiadja:

Égész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

A katonai javaslatok és a szabadelvűpárt.

Budapest, január 18.

A katonai javaslatokkal kapcsolatban olyan hírek kerülnek időnként felszínre, mintha a szabadelvűpártban e kérdések körül egyenlenségek támadtak volna, vagy volnának készülőben, nevezetesen, mintha a javaslatok dolgában nézeteltérés volna Széll Kálmán miniszterelnök és gróf Apponyi Albert között. Ezeket a híreszteléseket ma a nyilvánosság előtt is megszólaltatta a B. H., még pedig abban a formában, hogy a Ház elnöke egy memorandumszerű előterjesztésben fejtette ki aggodalmait a katonai javaslatokkal szemben. Laptársunk ezt a hirt úgy igazítja helyre, hogy a szabadelvűpártban többeknek, köztük gróf Apponyi Albertnek is *vanak bizonyos kívánságai* a javasolt új katonai terhek dolgában s e kívánságokat, miután bizalmasan közölte, könnyebb áttanulmányozás kedvéért írásba is foglalta gróf Apponyi. Hozzáteszi még a B. H., hogy minden kombináció és minden konkervencia, amit a hirhez fűznek, legalább is *korainak* mondható.

A mi információink ebben a kelleténél tragikusabban kiszínezett dologban a következők:

A katonai javaslatok már régebben tárgyai a megbeszéléseknek a pártokban és a pártok között, természetesen a szabadelvűpártban is. Természetes, hogy ilyen fontos javaslatok dolgában merülnek fel különféle vélemények és kívánságok és ezeket a párt tagjai közlik egymással, s elsősorban a párt vezérével, a miniszterelnökkel. Az újabb időben különösen meghonosodott az a helyes szokás, hogy a párttagok nyíltan, őszintén közlik a pártvezetéssel nézeteiket és óhajataikat minden kérdésben. Ami a katonai javaslatokat illeti, ezekre nézve gróf Apponyi Albertnek is épp úgy, mint más-

nak, vannak bizonyos kívánságai s hogy ezeket közölte a miniszterelnökkel, az egészen természetes. Hogy a közlés csak élőszóval történt-e, vagy írásban is, annak semmi jelentősége nincs. Ellentétből, vagy komoly nézeteltérésről a párt kebelében szó sincs és ezeket a híreszteléseket nem kell komolyan venni.

A pártkörben ma este szóba került a B. H. közleménye és általában nyugodt megítélésben részesült. Az volt az általános vélemény, hogy semmi sincs benne, ami nyugtalanságra adhatna okot.

Amennyiben pedig a katonai kérdések érdeméről is szó esett, erre nézve a pártban az az uralkodó vélemény, hogy ha a véderő létszámának nagyobb időre való megállapításáról van szó, akkor helyénvaló az olyan kompenzációk kérdésének a felvetése, amelyek a nemzeti igény kielégítésére vonatkoznak. Ezuttal azonban, bár az ujonclétszámnak lényeges fölemeléséről van szó, de mindössze csak egy esztendőre, nincs kényszerítő szükség a nemzeti aspirációk felvetésére. Ebben a véleményben osztozik a párt tagjainak túlnyomó része. Ami azokat az állítólagos egyenlenségeket illeti, azokról csak ismételteljük, a szabadelvűpártban senki nem hajlandó őket komolyan venni.

Ez a valóság. Minden más csak a fantázia szüleménye, vagy kalandos óhajtatás.

Eihagyott gyermekek.

Budapest, január 18.

Az 1898. évi XXI. törvénycikk a talált, valamint hatóságilag elhagyottnak nyilvánított 7 éven aluli gyermekeknek gondozását az országos betegápolási alap terhére rendeli el.

Ezen rendelkezés végrehajtása tárgyában a m. kir. belügyminiszter 1899. évben 50.000 szám

alatt kelt szabályrendeletben megállapította az elhagyottá nyilvánítás körüli eljárást. De mint minden emberi munka, ugy ezen szabályrendelet is hiányosnak, hézagosnak mutatkozott, mert tág teret engedett a segélyezéssel való visszaélésre. A hatóságok ugyanis hamarosan megtalálták a rendelet azon hézagait, melyeken át könnyen beemepészthették az állami gondozásba mindazokat az egyéneket, kiknek eltartása a községtörvény 145. szakasza értelmében a község feladatát képezte volna. Ezt azért tették, hogy megkíméljék házipénztárukat a szegényügyi kiadásoktól. Az eljárás rendkívül egyszerű volt. A szabályrendelet ugyanis egyik pontjában akként rendelkezik, hogy: az országos betegápolási alap terhére gondozásba veendő azon gyermek, kit szülői önfenntartásuk veszélyeztetése nélkül eltartani képtelenek.

Mit tett tehát az elsőfokú hatóság?

Mikor egy segélyt kereső jelentkezett, akit a városnak vagy községnek a szegényalpból kellett volna segélyeznie, azt kérdezték a jelentkezőtől elsősorban, hogy van-e hét éven aluli gyermeke? Ha volt, akkor a hatóság kijelentette, hogy X. Y. hét éven aluli gyermek hatóságilag elhagyottnak nyilvánítatik, minthogy a szülők a gyermeket önfenntartásuk veszélyeztetése nélkül eltartani képtelenek s az államkincstár kénytelen volt az ilyen elhagyottá nyilvánított gyermek után havonként 10-14 korona tartásdíjat fizetni, s minthogy ilyen gyermekeket a hatóságok kizárólag saját szüleinél helyeztek el, a tápdíjat a szülők élvezték s előállott azon hallatlan anomália, hogy a gyermek gondozásáért fizetett tápdíj a szülők fenntartására fordított, tehát magyarán mondva a gyermek tartatta el szüleit! A városok és községek pedig szegényügyi kiadásaitól szabadultak.

Az 1899. évi 50000. számú belügyminiszteri szabályrendeletnek ezen hiányos rendelkezése volt azon hézag, mely körülbelül 30.000 gyermeknek beözönlését tette lehetővé, kiket ma az állam tart el.

TÁRCA

A findzsa.

— A Budapesti Napló tárcája. —

Írta: Alphonse Delatoire.

— Hát csakugyan nem iszik teát, uram?
— Csakugyan nem iszom.
— Pedig jó. Elhíheti nekem. Magam forrázom le, ezzel a kézzel, amelyre ön annyi hizelgő bókot szokott mondani.
— Itt nem a teáról van szó...
— Hát miről?
— Megmondjam önnek az igazat? De... az olyan neveléses.
— Akkor annál inkább. Hát miről van szó?
— A findzsáról.
— A findzsáról? Nem tetszik önnek? Szász porcellán, uram. Szakértők vannak elragadtatva tőle. De ha kívánja, más adatok helyette.
— Hagyja kérem, nagyságos asszonyom. Éppenséggel nem tartozik a dologra, hogy a csésze meiszeni, vagy sevrési porcellánból van-e, hogy régi-e, vagy új, drága-e, vagy olcsó... hogy findzsa egyáltalában, amely csak...
— De most már kezdek igazán kíváncsi lenni. Honnan is eredhet az ön gyűlölete a findzsák ellen? Most hallok ilyesmit legelőször. Ez az idioszinkráziának egy egészen különös fajtája...
— Én édes istenem, hát okvetlenül megkívánja, hogy gyónjak? Pedig olyan jelentéktelennek tartom a dologot, hogy jobb volna valami másról...
— Nem, nem. Tudni akarjuk és ön el kell

hogy beszélje nekünk, miért idegenkedik a findzsáktól.

— Idegenkedés... ez nagyon győngye szó, nagyságos asszonyom. Gyűlölet, megvetem őket, nem tudok rájuk nézni. Elhatároztam, hogy amikor csak tehetem, bosszút állok rajtuk.

— Hallják? Hallják? Ez valami egészen rendkívüli. Beszéljen hát, hiszen egészen odavagyok a kíváncsiságtól.

— On tehát kérelhetetlen?
— Kérelhetetlen.

— Nos hát, akkor el kell a dologot beszélnem. Mindenekelőtt azonban engedjenek meg nekem egy kérdést. Tudják kérem, hogy mi az a földmágnesség. Ha igen, annál jobb. Otven évvel ezelőtt bizonyára egyetlen asszonynak sem volt róla sejtelme. Elbeszélésem bevezetésében ugyanis szükségem van egy hasonlatra a fizikából. Önök tudják, hogy ha egy lágy vaslemezt dróttal bevonunk és rajta elektromos áramot átvezetünk, a vas mágnessé alakul át és vonzóerőt mindaddig megtartja, míg az áram meg nem szakad. Ezen az elvon alapulnak a telegráfdrótok és... némely szívek, ugy férfi-, mint női szívek Nem tudják, hova akarok kilyukadni? Majd rögtön világosabb leszek. Ugy ahogy vannak indukciós áramok, szintugy vannak indukciós érzelmek, vagyis vannak szívek, amelyek addig szeretnek, amíg egy más érzéstől, mintegy elektromos áramtól, bevonna érzik magukat. Ugy ahogy a vas elveszti mágnetikus erejét, ugy a szívekből is kivész a szereltem; az megszűnik vonzani, ezek — szeretői. Ha ez a törvény általános érvényű volna, minden szerelmes pár csak egy jól berendezett táviróállomás volna s a szerelme a szabályos, törvényszerű telegrámváltáshoz hasonlítana. Milyen kár, ugy-e nagyságos asszonyom, hogy a természet nem így teremtett bennünket! Milyen nyugodt volna az

életünk és mennyivel kevesebb szerelmi dráma volna a világon és nem volna annyi szerelmi bánattól kétségbeesett ember. Hogy miért beszéltem én ezt el önnek? Nos hát azért, hogy megmagyarázzam, miért szünt meg egyszerre szerelmem menyasszonyom iránt?

— Hogyan, önnek menyasszonya volt?

— Ime látja, hogy a fonál milyen gombolyaggá csavarodhatik föl. Persze, hogy volt menyasszonyom. Nem tartott ugyan sokáig, de ha a findzsa nem lett volna...

— Ah, végre ott vagyunk a findzsánál!

— Még nem, de rögtön. A menyasszony fiatal özevgy volt, esinos, bájos, gazdag asszony. Volt még neki két szembetűnő tulajdonsága, amelyek azonban csak addig voltak kedvesek, amíg kellemetlen oldaluk nem jut előtérbe. Szeszélyes volt és ingerült. Elhiszi-e, hogy a szeszélyeit rendíthetetlen türelemmel viseltem el? Valósággal önféjű voltam a türelemben, öt is, magamat is ki akartam próbálni. Urómnak egyetlen pillantása elég volt arra, hogy bármire rávegyem. Nem volt áldozat, nem kísérlet, amelybe készségesen bele nem mentem volna, csakhogy tessen nekí. Szerelmi históriámnak nem mondom el minden részletét, hogy annál hamarabb jussak el a végzetes csészéhez, amely bizonyára jobban érdeklí ön, mint az én szívem gyötrelme. Vagy nem? Hiszen a kíváncsiság minden érzést elfojt, még a szánakozást is az asszonyok szívében.

— Csak semmi zárjel, kedves uram.

— Parancsára. Ugy éreztem tehát, hogy az én fiatal özevgyembe halálosan szerelmes vagyok. Kész lettem volna, mint egykor Jákob Rachelért, hét évig vizet hordani érte a kutról, juhokat, kecskéket és teheneket legeltetni, hogy szolgálhatóságom jutalmául öt elnyerjem. De minden

Hamarosan kiderült a baj oka s a minisztérium kénytelen volt olyan szigorú rendszabályok életbe léptetésére, melyek ezen túrhetetlen állapotnak véget vessenek.

Ezen szigorító rendszabályokért a belügyi kormány még támadásoknak is ki volt téve, bár a támadók teljességgel elfelejtették, hogy a belügyi kormány nemcsak a gyermekmentés képezi feladatát, de örökön kell arra is, hogy az adózó polgárok érdekei is megvédessenek. Már pedig a betegápolási pótadó, melyet a törvényhozás 3 százalékos állapotban állapított meg, nem lehet elegendő azon óriási költségek fedezésére, melyek az ilyen könnyelmű eljárással felvett gyermekek gondozásából felmerültek; az alapnak ma már ugyanis 8 millió korona hiánya van.

Meg kellett tehát szüntetni a visszaéléseket, meg kellett tagadni az illetéktelenül felvett gyermekek gondozását csak azért, hogy az igazán gondozásra szorult gyermekek állami ellátásban részesülhessenek.

Ennek csak egy módja lehetett, ha tudniillik a fizetni köteles hozzátartozók vagyoni és főleg kereseti viszonyaira vonatkozó kutatások a legnagyobb lelkiismerettel és szigorral eszközöltetnek. Mert sok olyan eset fordult elő, midőn a hozzátartozók jómódúak voltak s a gyermeket eltarthaták volna s mégis beadták a lencsházba csak azért, hogy a gondozási költségektől szabaduljanak.

Tudok egy esetet, midőn egy nyugalmazott huszárezredes özvegye unokáját állami gondozásba akarta adni s eltöltő kílétét a hatóság előtt, csak azért, hogy ki ne derüljön, hogy ő bizony 1600 korona nyugdíjat élvez, s midőn ez mégis beigazolást nyert, azért indokolta kérelmét, hogy leánya, aki szintén özvegy volt, társadalmi rangjához méltó életet kell hogy folytasson s akkor a kis unoka gondozására nincsen pénze.

Ilyen s hasonló esetek tették szükségessé azt, hogy a felvétel nagy körültekintéssel eszközöltessék.

A hatóságok azonban mind a mai napig a régi sflendrius szerint működtek s a minisztériumhoz felterjesztett iratokból nagyon gyakran nem lehetett megállapítani azon körülményt, hogy vajjon a gyermek igazán rászorult-e az állami gondozásra.

Ezen gáncs legfőképpen a fővárosi eljárásokat illeti, melyeknek iratait a belügyi minisztérium két-háromszor is kénytelen volt hiányzó adatok pótlása végett visszaküldeni.

Ezen ide-oda küldözgetés pedig semmi esetre sem vált hasznára az ügy gyors elintézésének.

csak úgy tetszett nekem. Alapjában véve meguntam a szeszélyeit s magamban sokszor megvallottam, hogy terhemre van az egész dolog s ideje volna átterni a felháborodásra. Ezt azonban nem lehetett egyhamar elérni. Urnőm szarnok volt, nem tőrte az ellentmondást, föltétlen engedelmességet követelt. Az is kegy volt már, hogy az esteket nála tölthettem, aztán együtt teáztunk az erkélyen, ahol jövendő boldogságunkról csevegtünk.

— És a findzsa?

— Az a párjával ott állott naponkint az ablak mellett lévő asztalnak kettőnk között. Főlejtük hajója egy turbékoltunk, mint két galambocskát egy törzs mellett. A tea pedig, amely hól édes volt, hól nem volt elég édes, mindig kibúlt a findzsákban, mert nem volt időnk arra, hogy megigyük. Egy napon...

— Ah, végre!

— Egy napon aztán közénk állott a gonosz szellem.

— Talán kihagynók uram a gonosz szellemet a dologból, a gonosz szellemek nem szoktak tisztességes lenni.

— Sajnálom, nagyságos asszonyom, hogy nem mellőzhetem — mert ő volt az, aki azt sugalmazta özvegyemnek, hogy azt kívánja tőlem, igyam meg a teát, holott a megkóstolásakor összehúztam a számat. Valami sajtóságot szappan- vagy pasculillata volt, s hozzá még hideg és keserű is volt. Még ma is elfog az undor, ha visszaemlékezem az ízére. Egy kis szóváltás támadt közöttünk. Minél jobban ellenkeztem, annál makacsabban ragaszkodott kívánságához. Komoly viszályba keveredtünk, csipős szavak röpöködtek ide-oda, urnőm megmaradt önfejűségénél, én megesküdtem, hogy nem engedek; ő a magáét hajtogatva, én a magamét...

— Nem akarja meginni? — Nem.

— „De én kívánom.“ — „Az nem tesz

Ezt megakadályozandó, a belügyi miniszter leiratot intézett a székesfőváros tanácsához, hogy jövőben mindazon iratokat, melyekre az elbíráláshoz szükség van, ne egyenként, hanem egyszerre terjeszse fel az illető előljárással; s hogy az előljárással végre-valahára tanulja meg, hogy melyek ezen iratok, azért sorolta fel a belügyi miniszteri rendelet azokat egymás után.

Aki az iratoknak ezen jegyzékét figyelmeesen el fogja olvasni, azon meggyőződésre jut, hogy most már lehetetlen lesz az elsőfokú hatóságoknak oly gyermekek felvételét engedélyezni, kiket hozzátartozóik el tudnak tartani. S kizárólag erre kellett a fősulyt fektetni, mert az igazán reászorult gyermekek felvételét a minisztérium soha meg nem tagadta, sőt szerény véleményem szerint nagyon is bőkezűen osztogatta az állami segélyt.

Az ellenzéki sajtóban, amelynek némely része még a gyermekvédelem ügyét is pártszempontból nézi, fel-felbukkan az a szemrehányás, hogy a minisztérium csupa formalizmusból következő ezen adatokat; s míg ezen adatok beszerzésének, addig a gyermek el is pusztulhat. Nos, legyenek nyugodtak a gáncsoskodók. Az eljárás egészen más. A közelállásra szorult gyermeket beadják az állami gyermekmenhelybe, amely azt azonnal ideiglenes gondozásba veszi, s a tárgyalás csak ezután indul meg. Ha az összes adatok beszerzése hosszabb időt is vesz igénybe, az alatt a gyermek jó kezekben van s a lehető legjobb gondozásban részesül.

Csupa ellenzéki keskedésből kár a belügyi kormány minden rendelkezését kifogásolni s kétszeresen káros ez akkor, midőn olyan emberbaráti akcióról van szó, mely a kormány és társadalom vállvetett együttes működését igényli. Kár ilyen kiesínyes túszurásokkal elkedvetleníteni azon becsületes és nagyon fáradságos munkát végző tisztikart, mely a belügyi minisztériumban a gyermekvédelmi osztály ügyeit ellátja.

Legyünk tárgyilagosak és igazságosak. Lehet, hogy a kormány politikája egyiknek vagy másiknak nem tetszik, de azért nem méltányos a kormány olyan rendelkezéseit ócsárolni, melyeknek a politikához semmi köze.

K. S.

KÜLFÖLD

A macedóniai kérdés. Mint Párisból jelentik, a Figaró egyik munkatársa beszélgetett Szarajov bolgár pénzügyminiszterrel. A miniszter állítólag kijelentette

semmit. — „Akkor hát parancsolom.“ — „Ez sem vezet céljához.“ — „On meg mer tagadni tőlem ilyen csekélységet.“ — „Éppen azért, mert ilyen csekélység.“ — Ilyenképpen veszekedtünk vagy egyóránál hosszabb, nem mint mátká, hanem mint régi házaspár. A szeszélyes hölgyben felébredt az ingerültség. Ő, nagyságos asszonyom, az asszonyok sohasem vona szabad dühre gerjedni a férje jelenlétében, már csak azért sem, mert ezzel megcsunylt előtte. Tud ön dühös lenni?

— De mi történt a findzsával?

— Hogy mi történt a findzsával?... Az aljával, a kanállal és a — szerelmekkel kirepült az ablakon.

— Hogyan? On, a jól nevelt ember, ilyen udvariatlanul viselkedett? És még hozzá egy hölgy házában, akit feleségül akart venni? Hogy is feledezhetett meg ennyire?

— Ah, nagyságos asszonyom, ha haragomban megítem volna ezt, akkor ma már házasságban lennék és akkor csak az esküvő óta tudtam volna meg, hogy a férfiak néha a papucsukjukat csapdossák, ha ingerlik őket. De fájdalom nem én voltam az, aki a findzsa teát az ablakon kidobtam, hanem a — menyasszonyom maga. Ugy-e, ez felháborítja, ez meglepi önt, ez önnök érthetetlen. Engem még jobban felháborított akkor. Nem, semmiképpen sem volt bátorságom feleségül venni egy olyan asszonyt, aki olyan hirtelenkezőnek mutatkozott és dühében úgy hajjalgáldozik a findzsákkal, akár a labdával.

— Miféle asszony is volt?

— Szép, mint egy angyal, biztosítottam önt, de haragos, mint száz kis ördög. Az után a jelenet után elváltunk és különös, de a szerelmem egy pillanat alatt ezerfelé foszlott, mint az a findzsa. Azóta haragszom én a findzsákra.

hogy párisi tartózkodása nem üggy össze katonai kérések rendezésével, vagy hadi előkészületekkel, hanem kizárólag a legutóbb kötött kölcsönszerződés néhány részletének megállapításáért. Ebben az ügyben már értekezett Rovier francia pénzügyminiszterrel. Szarajov azután a macedóniai zavargásokról beszélt és hangsúlyozta, hogy gróf Lamsdorff szófiai tartózkodása alatt nem jött létre formális egyezmény és egyáltalán nem váltottak semmiféle aláírást. Lamsdorff grótot a bolgár kormány biztosította békés szándékairól amiért az orosz miniszter viszont biztosította Ferdinánd fejedelemet, hogy Oroszország hathatósan fogja támogatni azt a törekvést, hogy a portától a most különösen fenyegető macedóniai állapotok valóságos javítását kieszközöljék. Ha a reformokat gyorsan végre nem hajtják, általános lázadásról kell tartani. Szarajov meg van győződve róla, hogy a Konstantinápolyban kidolgozott reformprogramnak nem lesz eredménye. Macedóniában a közigazgatás élére a hatalmasságoktól elismert keresztény kormányzót kellene állítani szervezni kellene az adóügyet és a közigazgatás, valamint a közbiztonsági szolgálat minden terén reformokat kellene végrehajtani. A hatalmasságoknak nemcsakára köze kellene lépniük mert február után már késő lesz a zavargásokat megakadályozni.

Konstantinápoly, január 18.

A Yıldız-palotából a reformok ellen irányuló albán tiltakozásokra állítólag nyugtalanító választ küldtek, azzal a kijelentéssel, hogy a reformok végrehajtása csak ideiglenes és három hónap múlva az albánok kívánságait is figyelembe fogják venni. A monasztiri és úszkübi várak nevére még nem hozták nyilvánosságra. Hír szerint Kadri bej trapezunti váli fogják Úszkübbe áthelyezni.

Hími főelügyelő a napokban Úszkübbe hívatta Akif bej előkelő mitrovicai polgárt. Hír szerint Akif bejnek és husz más albán tisztisőnöknek kezességet kellett vállalnia az új mitrovicai orosz konzul biztonságáért.

Konstantinápoly, január 18.

Ferid basa nagyvezír tovább is elnöke marad az európai vilajetek számára alakított külön bizottságnak.

Konstantinápoly, január 18.

A török lapok a drinápolyi vilajet csendőrségének újjászervezéséről szóló rendeletet közlik,

HIREK

Budapest, január 18.

— BUDAPESTI NAPLO. Január 15-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetés ezen a napon lejárt méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Székesfejérvár főhercegnője. Székesfejérvárról jelentik: *Lichtenstein* Alajos herceg kesztesbényi díszidászázados, aki februárban egybekelt, *Erszébet* Amalia főhercegnővel, a nászutazás után ideérkezik és tovább is itt fog lakni. Már házat is keresnek részükre.

— A szász király állapota. *Drezdából* táviratozzák, hogy a király állapota meglehetősen jó. Az éjszakát jól töltötte, köhögés nem zavarta.

— Dámád Mahmud basa halála. *Brüsszélből* táviratozzák, hogy *Dámád Mahmud* basa, a szultán sógora az éjjel egy órakor meghalt. *Dámád Mahmud* hosszabb időn át élén állt az ifjú-török mozgalomnak, amely a török birodalomnak megreformálását tűzte ki célul. Emiatt *Dámád Mahmud* sok befolyásos ellensége támadt és végre is menekülni volt kénytelen. Sokaig Párisban élt, majd Belgiumban telepedett le.

— Széll Kálmán útváltozása. A szarvasi szabad- elvűpárt, mint nekünk táviratozzák, a mai napon a következő táviratot intézte *Széll Kálmán* miniszterelnökhez:

A szarvasi szabad- elvűpárt, mintán városunk országgyűlési képviselője a párttagok és a nagyszámú gazdaközönség előtt is ismertetve a kiegyezés lényes vívmányait, úszinte lelkesedéssel csatlakozik azon országgyűlésre általános ünnepléshez, amely nagyméltóságot ad ma a kiegyezés nagyszámú küzdelmeinek dicsőséges befejezése alkalmából osztaltanul körülveszi. *Dr. Lengyel Sándor* elnök, *dr. Mázor Elemér* titkár.

— A párbajellenes mozgalomról. *Dr. Váradi* Zsigmond, a nagyváradi párbaellenes liga megapítója az V. kerületi polgári kör megnevelésére február 16-án napjainak felolvasást fog tartani a párbajellenes mozgalomról.

— **Blowitz meghalt.** Párisból jelentik, hogy *Blowitz* Henrik, a Times párisi levelezője, ma este hashártyagyulladásban meghalt. Az elhunytat a hírlapírás egy szenilis és érdekes munkása hunyt el, aki tiszteletet tudott kelteni a politikai hívre nagy nevei közt is pályája iránt. Családi neve *Oppar* volt és hírlapírói nevét szülővárosától, a csehországi Blowitztól vette. Még tizenhét éves sem volt, amikor világgá ment; 1844—1860-ig Franciaország több lycéeumán a német nyelv tanára volt; 1870-ben a porosz-francia háború alatt naturalizálta magát, végre 1871-ben a *Times* levelezője lett és mint ilyen, mondhatni, történelmi jelentőségű munkásságát fejtette ki. Ő honosította meg a sajtóban az úgynevezett interviút és neve világhírre emelkedett, amikor a berlini kongresszus után Bismarck általa meginterviewoltatta magát. A politikai események elbírálásában sokszor németgyűlölet vezette, de stilusa élénk, amely az olvasó érdeklődését mindig ébrentartja. *Fárisban* szoros barátságban élt a közélet kitünőségeivel és *Thiers* is barátságával tisztelte meg akkor is, amidőn a köztársaság élén állott.

— **Kitüntetett munkások.** *Darányi* Ignác földmívelésügyi miniszter ma egyenkint száz korona jutalommal tüntette ki *Nagy Mátyás* és *Ide István* újvidéki gazdasági munkásokat. A jutalmat és a díszes okmányt ma adta át az újvidéki városházán a munkásoknak *Péter Pál* főispán szép beszéd kíséretében. A munkások könnytel szemekkel mondták köszönetet a megemlékezésért. Nagyszámu, főleg gazdák által álló közönség meghatottan volt tanuja az ünnepély letelvényének. A földmívelésügyi miniszter gazdasági tudósítja köszönetet mondott a főispánnak és arra kérte, hogy a minisztert táviratban úgy a város, mint a gazdaközönség nevében üdvözölje.

— **Magyar csárda a st. louis-i kiállításon.** *Magyarország* és *Ausztria* kormányai ugyan még nem jelentették be hivatalos részvételüket a st. louis-i kiállításon, de az már elhatározott dolog, hogy a kiállításra a magyar falut is be fogják mutatni. Az igazgatóság megengedte, hogy ott a magyar ipar és háziipar termékeit darabszámra eladassák. A magyar kormány anyagilag is támogatja ezt az árucarnokot még pedig olyképpen, hogy magyar kiállítók, akik ily elárúsításra reflektálnak, a csarnokban ingyen kapnak helyet.

— **Halálozás.** *Engelbrecht* Károly országos borászati főfelügyelő negyvenhárom éves korában hosszas szenvedés után *Budapestben* meghalt. Utóérője és neves szaktekinélve volt a magyar szőlő- és borkészítés ismereteknek s e téren szerzett érdemei hosszú időre megőrzik emlékeztét. Ma délután temették; a végteszakasztól megjelent a földmívelésügyi miniszterem egész tisztviselői kara. *Engelbrecht* Károly Komárommegyében, Bábolnán született 1860-ban. Atyja régi német lovagi család sarjadéka volt s a kesztelvény gazdasági intézetben működött mint tanár. *Engelbrecht* a középiskolai tanulmányok elvégzése után oklevelet szerzett a kesztelvény gazdasági tanintézetben, s 1872-ben gróf *Festetics* Taszili uradalmában kapott gazdasági állást, ahol a nagy kiterjedésű szőlőbirtokot felidőzték ki érkezte a szőlő- és borkészítés iránt. Báró *Kemény* Gábor 1883-ban az érdekeszégi vincellériszka tanárává nevezte ki s nem sokára berendelték szolgálatára a földmívelési minisztériumba. Később *Miklós* Gyula országos borászati kormánybiztos mellett működött, mint ennek helyettese. 1893-ban a központi borászati osztályba osztották be, csakhamar kinevezték borászati főfelügyelővé s érdemei elismerésül királyi tanácsosi címet kapott.

Dr. Szily József kerületi tisztiorvost súlyos csapás érte. Edesatyja, idősb *Szily* János. Tolna megyének egyik köztisztviselőben álló, derék öreg polgár szombatán délelőtt *Tolnában* 70 éves korában meghalt. Az elhunyt temetése vasárnap délután ment végbe *Tolnában* óriási részvét mellett.

Vavrek Emma, *Vavrek* Gusztávnak a műgyegetem preparátorának 17 éves leánya, hosszas betegség után meghalt. Temetése tegnap délután ment végbe.

— **Az ügyvédi cenzura.** Az ügyvédvizsgáló bizottság kinevezett és választott tagjait szombat délután a királyi tábla dísztermebe alakuló gyűlésre hívta meg *Dr. Székely* Ferenc kir. koronaügyész, a bizottság elnöke. A tagok szép számmal jelentek meg. Az elnöki megnyitó-beszéd érdekes adatokat tartalmazott a bizottság múltévi működéséről is. Összesen 270 jelölt fordult meg a bizottság széke előtt, köztük 43 olyan, aki másodszor jelentkezett. A 270-ből képesítették 171-et, vagyis 78 százalékot, ellenben megbukott 58, vagyis 22 százalék. A másodsorú, vagyis utoljára vizsgázók közül 5 bukott meg végképpen. Ezek közt azonban csak két ügyvédjelölt volt, ellenben két bírósági aljegyző és egy jegyzőjelölt. Az elnök megjegyezte, hogy ezek a számok éppen nem mutatnak arra, hogy az ügyvédvizsgáló-bizottság növekedő szigorú legyen ki, mint azt egyes napilapok írták, sőt a múltévi bukások száma, éppen ellenkezőleg, még kisebb, mint az 1901. évi bukásoké. A bizottság a múlt évben e szerint 209 ügyvédi oklevelet, a marosvásárhelyi bizottság pedig 40 oklevelet állított ki. Ez együtt 249. Ellenben az ügyvédek száma csak

169-cel fogyott. Ehhez képest Magyarországon az ügyvédi oklevéllel bírók száma az elmúlt évben ismét 80-al szaporodott, körülbelül ugyanannyival, mint 1901-ben. Azután *Dr. Fapp József*, a budapesti ügyvédi kamara titkára és *Dr. Okolicsányi Géza* ügyvéd szolgált fel adminisztratív kérdésekben s a bizottság a munkát felosztotta szakonként maga közt. Az ülés köszönetet szavazott *Dr. Gyurkovics* László múltévi titkárnak. A jelen évben a titkári tennivalókat *Hatvány* László kir. ítélőtábla elnöki titkár fogja ellátni s az írásbeli feladatok kiselejtése és ujjakkal való pótlása folytatódik.

— **A szász trónörökös és Giron Párisban.** A szász trónörökös regényében ma új fejezet indult meg. A regény hősnője és *Giron* nyelvemlőster ma este együtt elutaztak Genfből, ahol szokásuk óta tartózkodtak. Utjuk célját még *Genfben* sem tudták, csak sejtették, hogy *Mentona*ba utaztak. Egy *mentonei* távirat szerint, a szász trónörökös ma csakugyan odaérkezett, de a távirat *Gironról* nem tesz említést, ami nyilván csak a félhivatalos hírszolgálat arisztokrata érzelméről tanuskodik, amely egyszerűen negligálja a nyelvemlőst. A regény színelhősnője változásával megdőlt az a hír, hogy a trónörökösnek csak Svájc földjén érezte magát biztonságban. De jelentheti ez az elutazás azt is, hogy a szerencsétlen asszonyának sikerült ügyét rendeznie a szász udvarral. Alkalmat nyújtott pénzüsséghez is jutott a szerelmes pár, mert a Rivieránvaló tartózkodás jelentékenyen növelte kiadásait. Különben *Giron* az utolsó időben már nem is érezte magát jól *Genfben*, mert a toladó közönség zaklatása mellett még a hatóságok is kellemetlenkedtek.

— **Nemzetközi tüzoltó-kongresszus.** A nemzetközi tüzoltó-szövetség központi választmánya tudvalegőrel elhatározta, hogy az 1904. évi versenygyakorlatokkal összekötött nemzetközi kongresszust *Budapestben* tarja meg. Megkeresle segélyért a kormányt és a fővárosi hatóságát s kérte egyezsmind, hogy a fővárosi tüzoltóság az ünnepekben részvegyen. Ezt a kérelmet, jelentéstétel végett, kiadta a tanács a tüzoltóságnak, amely ma azt jelenti, hogy kívánatosnak tartja a tüzoltóság tevékeny részvételét a kongresszusra, a kérvény érdemleges elintézése előtt azonban értesítést kellene szerezni arra nézve, mikor tartják a kongresszust, körülbelül hány látogató várható, külföldieknek kívül hazai tüzoltók is fognak-e résztvenni és milyen számban s hogy az elszállásolásról a főváros gondoskodik-e, valamint az ellátásról is. Különösen fontos az időpont meghatározása, mert ha a kongresszust olyan időben tartanák, amikor az iskolákban a tanítás folyik, a főváros az elszállásolást — mivel hely az iskolákban nem lenne — nem vállalhatná el, vagy pedig másként kellene intézkednie.

— **Lónyayék és a bécsi kamarilla.** Egy bécsi lap szerint szenzációs válasz készült arra a rejtélyes kérdésre, hogyan támadt a csunya pletyka a Lónyay-pár válásáról. Sok jel ugyanis arra vall, hogy a rágalom értemi szerzőjét a *bécsi udvarban* kell keresni, ahol a grófi párnak néhány „jóbarátja” van. Ezek a jóbarátok már harmadszor terjesztették a trónörökös volt özvegyéről a válás híreit. Ezáltal azonban a klikk üzemei a legfelsőbb helyen is oly visszatetszést kelteket, hogy a pletyka eredete dolgában vizsgálatot indítottak.

— **Kivándorlás.** *Turóczenztemártonból* jelentik: *Turóc* megyében az idén szokottnál is korábban és tömegesebben indult meg az Amerikába való kivándorlás. Tópróna vidékéről, a kisebb falvakból is 20—30 fónyi csapatokban, köztük sok serdülő leány indul a nép a nagy utra, ugyannyira, hogy munkabíró ember a kevés módos gazdán kívül alig marad itthon, s a gazdaközönség drága pénzen sem kap munkásokat.

Szegedi tudósítás alapján a fővárosi lapokban az a hír került napvilágra, hogy *Csongrádmegyéből* mintegy ezer család vándorolt ki. E hírek a legilletékesebb helyről küldött távirat szerint tüzoltak; a valóság annyit, hogy fél év előtt a temesmegyei *Mosonca* községbe való telepítésre hívták fel a szentesieket és *Csongrádmegyé* egyéb községbelieket. Néhány százan börteltek is *mosoncai* földet de az áttelepülés még nem ment végbe. Az is igaz, hogy megyebeliek vesznek ki amerikai utleveleket, de utóbbi időben ezek száma elenyészően kevés.

— **Sztrájkoló ügyész.** *Dortmund* városa produktálta a sztrájkoló ügyészt legújabbban. Egy minapi törvényeszkí tárgyaláson *Dewitz* Krebs ügyész tárgyalás közben beszámolt a működéséről. Eljárását azzal okolta meg: jó ideje már naponkint el van foglalta a késő délutáni órákig a tárgyalásokon, ugy hogy semmiképpen sem mehetett ebédelni. Azzal a kérdéssel fordult tehát a főállamügyészhez, hogy a déli órákra állítson neki helyetteset, de kérelmét visszatartották. Az elnök kérte az ügyészt, hogy várja még be, amíg eldöntik, ki visolja a négy tárgyalás alatt lévő ügyben a költségeket az elhagyás esetén. Az ügyész azonban hajthatatlan maradt és azt mondta, hogy két óra múlva visszatér. Az ügyeket el is halasztották.

— **Kérvény a császárhoz.** A német császár nemrégiben Hannovera tartományban vadászva, *Springe* községbe ért. Reggel a postával a sok mindenféle kérvény közt egy különös tartalomú irás vonta magára figyelmét. Ebben az irásban valaki vagy tréfát akart elkövetni a császárra, vagy valami rettenetes komoly dolgot. Arra kérte tudniillik a császárt, hogy terjesztessen törvényjavaslatot a birodalmi gyűlés elé s iktassa törvénybe a *szabad szerelmet*. Nem bizonyos, hogy a császár ebben a dologban engedelmessedik-e a kérvény írójának s hozat-e törvényt a szabad szerlemlről, avagy a törvény szankciója nélkül fogják-e folytatni Európában azt, amit olyan lehetetlennek tartanak törvényben kimondani?

— **Zátorya jutott hajó.** *Gibraltártól* táviratozták: Az északnémet *Lloyd Hahn* nevű gőzöse *Olaszország*ból *New-Yorkba* menet ma reggel *Tunara* mellett, *Gibraltártól* keletre tíz mértődnnyire közben és esőben *zátoryra* jutott. A hajón 1500 utas van és pedig 300 első osztályu, a többi kivándorló. *Gibraltártól* mentőhajókat küldtek ki. A hajó mostani helyzete nem veszélyes. Későbbi jelentés szerint a mentőhajók megvárják az ár idejét, hogy a megienekelt gőzöst kiszabadítsák. Az idő javul. Az utasok még a megienekelt hajón vannak.

— **Papszentelés a primási palotában.** A primási palotában ma végződött az e hó 18-ikán megkezdett papszentelés aktuusa. A szertartás reggel 9 órakor vette kezdetét a hercegprimás budavári házikapóinjában. és *Dr. Kohl* Medárd püspök végezte aki betegségéből már teljesen fölépült. A szertartás alá egy esztergommegei és öt minorita-rendű növendék került, kinek a püspök feladta a presbitériát. A szertartásnál a püspöknek segédkeztek: *Kriszán* Mihály pápai kamaras, szemünármnyi kormányzó, *Dr. Andor* György pápai kamaras primási titkár, *Dr. Kinda* Leófi kanonok és több fővárosi káplán. A végzett klerikusok a mai nappal felszentelt papok és első miséjüket a püspökkel együtt végezték.

— **Az állami tisztviselők közgyűlése.** Az *Állami Tisztviselők Országos Egyesülete* ma délután a vármegyeház közgyűlési termében igen látogatott közgyűlést tartott. A tisztviselők, főleg a IX—XI. rangsorozatúak nagy számban jelentek meg, hogy az egyesület tisztikarába és választmányába a maguk jelöltjéi hozzák be. Az *Állami Tisztviselők Országos Egyesülete* a múlt év végén tartott közgyűlése alkalmával ugyanis a kisebb javadalmazású tisztviselők által ajánlottak kerültek a tisztikarba és a választmányba. Ez a körülmény, valamint a szavazatok összeolvasásakor előfordult formahibák folytán ugy az elnökség, mint a választmány lemondott. Ennélfogva új tisztújító közgyűlés tartása vált szükségessé. Ma tartották ezt meg, melyen zajos összekocanások fordultak elő az elnökség és a kisebb javadalmazású tisztviselők vezetői között.

Vörös László elnök, megnyitván a közgyűlést, üdvözölte a megjelent nagyszamu tisztviselőket, bejelent, hogy az egyesület tisztikara és választmánya lemondott s ennélfogva szükségessé vált az újabb tisztújító közgyűlés megtartása. E gyűlés egyedüli tárgya az új választások megjelése.

P. Ujhász Odón, mint a múlt közgyűlés szervezőbizottságának tagja, szükségesnek tartja kijelenteni, hogy a mulkiori választás teljesen rendben és az alapszabályoknak megfelelőleg folyt le.

Csep József kijelenti, hogy ne tekintse az elnökség bizalmatlanságnak a kisebb javadalmazású tisztviselők részéről, hogy saját érdekükben itt a harcot felveszik. (Bőjenzés). Hogy most a kisebb javadalmazású tisztviselők tömörülnek s pártot alakítanak, ennek csak az az oka, hogy a pénzügyminiszter a VIII. fizetési rangosztályon felül az osztrák rendszert fogadta el, míg a kisebb javadalmazású tisztviselők terjeszték a nyomorúság mértékével mért. (Nagy árma, zaj.) *Elnök* csemet, szavai elvesznek a zajban.

Judász Odón bejelenti, hogy ő tisztán az elnök iránti tiszteletből és ragaszkodásból mondott le az I. jegyzői tisztségről, de megválasztását jogosnak és törvényesnek mondja.

Elnök többször felhívja a szónokot, hogy a tárgyalni maradjon. (Lárma, Zaj.)

Bányai Béla kijelenti, hogy ez nem alakult közgyűlés, hanem az alapszabályok értelmében egy rendkívüli választói közgyűlés. (Elnök csemet.)

Elnök felhívja a szónokot, hogy a tárgyhöz szőljön (Lárma, Hosszantartó zaj.)

Bányai: Én; tárgyilagosan beszélék és a választáshoz...

Elnök: Megtatom önöl a szót! (Csemet.)

Bányai: Titkokom...

Hosszantartó, viharos le vele! és abok! kiállítások hangzanak erre sokan éltetik az elnököt, mások abogolják és a nagy fülsiketítő ármában sem az elnök, sem *Bányai* szavát nem lehet érteni.

Bányai... a jog. törvény és igazság korszakában megsértette az elnök a szószabadságot. (Óriási lárma, meylből szónoknak egy-egy szava kihallatszik.) Végre némi kis csend áll be és az elnök, felhasználva az alkalmat, hársány hangon így szól:

— Hogy félreértés ne támadjon újra kijelentem, hogy nem engedek csak a napirendhez szólni, ön nem ahhoz beszélt, ennélfogva megvontam önöl a szót! (Lárma. Ovás! felkiáltások) ... Ovását a jegyzőkönyvbe veszem! (Lárma.)

A nagynehezen helyreállott csendben *elnök* elrendeli a szavazást s kinevezi a szervezőbizottságot.

A hivatalos kandidáló-listán kívül a kisebb javadalmasú tisztviselőknek saját listájuk is van. Mindkét listából kerültek nevek és helyettük másokat irtak, vagy a szavazatok összeszámolása nagy időt vett igénybe.

A tisztikart a hivatalos kandidáló-bizottság listája szerint választották. Előnké *Vörös László* orsz. képviselőt, társeinközzük: *Benedek Sándor* közigazgatási bíró és *Kaplány Géza* szegedi táblai bíró. Alélnökök lettek: *Halász Ferenc*, közoktatásügyi miniszteri osztálytanácsos, *Folyossy Miklós*, törvényszéki bíró, *Torda, I. titkár: dr. Drete László*, pénzügyi s. titkár, II. titkár: dr. *Biró Benedek* államszámvevőszéki számvizsgáló, I. jegyző: *P. Juhász Ödön*, kinostári jogügyig. irodatist, II. jegyző: *Nagy Gergely*, közokt. min. számtiszt, ügyész: dr. *Horánszky Dezső*, számvizsgáló: *Janovetz Lajos*, államszámvevőszéki c. titkár, *Pünkösdy Mihály*, pénzügyminiszteri számelőnök, *Pogány Béla* kereskedelmi miniszteri számelőnök, pénztáros: *Strazimir Milán*, pénzügyminiszter. számelőnök, ellenőr: *Szende Alajos*, kuriai irodatist.

— **A madridi orvos-kongresszus.** Folyó évi április hó 23–30-ig nemzetközi orvos-kongresszus lesz Madridban. A magyar bizottság ez uton írhívja a kongresszuson résztvevni szándékozó orvosokat, gyógyszerészeket, kémikusokat, hogy részvételük számukra és a hó végéig okvetlenül jelentésként dr. *Drete-Deutsch László*nál (Kertész-utca 41.), a bizottság titkárnál, mert későbbi jelentésük nagyon megnehezítené a kedvezményes jegyek beszerzését. A kongresszus egyébként nagy ünnepek keretében fog lefolyni. A spanyol társaság legelőkelőbb körei egyesültek, hogy a kongresszust tisztelettel rendezendő ünnepek fényét emeljék. Az eddig jelentkezett magyar résztvevők létszáma április 14-ike táján utazik el Budapestről, hogy egy napot Genúában, egyet Nizza-Monakóban két napot Barcelonában töltsék, a kongresszus megnyitására előnapján, április 21-én érkezék Madridba. A tagok részvételi díja 24, a hölgy-kísérőké 10 korona, amely összeg egyenértékű a titkár címére küldendő be, aki egyébként bármikor ad idővilágosítást a kongresszus ügyében.

— **Nyert és megörült.** Egy *Raffaello Baroni* nevű olasz a buenos-ayresi kirácsányi lutrin kétszázhuszer frankot nyert. Családjá, amely Campiban egy nyomorúságos viskóban lakik, az anyából, három gyermekből és a nagyapából áll, nem régiben egy olaszolt, aki Amerikába vándorolt volt ki, a következő különös táviratot kapta: „Rögtön ide utazni Raffaello az örültek házában: semmi baj kétszázhuszer frankot nyert. A család Genúába hajózott, hogy a pénz tölvegye. A nyert Raffaello Barontinak nem tiszta a multja. Különböztetés miatt oda kellett hagynia hazáját, Svájcban kóborolt, végül Dél-Amerikába költözött. Buenos-Ayres bazárjában rendezett és nemrégiben egy frankért sorsjegyet vett, amelyivel az első nyeresémet tizedrészt, 220.000 frankot nyert.”

— **Házasság.** *Brachfeld Emil*, a Magyar kiviteli és csomagzási részvény-társaság és a kecskeméti coganagyi érdemes igazgatója eljegyezte *Faumann Alice* kisaszonnyú Forró-Éncsről.

Dr. *Kövesz György* földmívelésügyi miniszteri fogalmazó január 24-iken délután 4½ órakor esküszik a Jézus Szent Szíve templomban *Beszerepő Máriával*, *Beszerepő Viktor* miniszteri tanácsos leányával.

— **Hirtelen meghalt postafelügyelő.** *Kerbler Gyula* posta- és táviratfelügyelő ma este nyolc óra tájban a Váci-körúton hirtelen rosszul lett. Kocsiba ült s a mentőköz vitette magát, ott azonban hamarosan meghalt. *Kerbler* szivbajos ember volt s így valószínűleg szivszélhűdés ölte meg.

— **Népkönyv megnyitása.** A VI kerületi általános közoktatási egyesület a hajléktalanok menhelyének külső-váci-uti épületében holnap, hétfőn 11½ órakor nyitja meg a napközi oltbon célpajra második népkönyvtárát.

— **Lövés az éjszakában.** *Szterényi Gusztáv* hivatalnok, aki Újpesten, a Deák-utca 3. számú házában lakik, a minap észrevette, hogy valaki a ház körül ólálkodik. Megkérte tehát *Máté József* lényképességét, aki ugyanabban a házban lakik, hogy vigyázzon a házra. Tegnap este revolverlövés riasztotta fel a ház lakóit. *Máté* az udvar közepén állott, füstölög revolverrel. *Máté* aztán elmondotta, hogy amint az ablakon kinézett, egy férfit pillantott meg, aki ez ablakot bezuva *Szterényi* lakásába akart betörni. *Máté* erre kirohant és az ismeretlenre kiáltott, aki válaszul revolverrel reá lött. *Máté* visszaesett, amire az ismeretlen elmenekült. A megindított nyomozás kiderítette, hogy *Máté* felizgatott fantáziája szünte a rémésését. A nyomozást egyébként folytatják.

— **A jégvizsgonyok.** A budapesti tolyamnérnöki hivatalhoz ma érkezett jelentésként szerint az összes folyók zajlásban vannak. A vizek kivétel nélkül apadó jellegűek s így a Duna is. A tóvárosnál a víz tegnap óta 34 centiméterrel apadt, s mai maassága 226 centiméter. A tolyam egész hosszban Órszávjai zajlásban van s veszedelem sehol nincsen.

— **Megfagyott az utca.** Ma este hat óra tájban a verseny-utcai poszta előtt egy 25 év körüli fiatal embert találtak fagy megfagyva. A szerencsétlent bevitték a Rókus-kórházba, de eddig még nem tért eszméjére s így nem lehetett kihalgatni. Zsebó-

ben egy *Lukács Gyula* névre szóló egészségi bizonyítványt találtak.

— **Kirabolt templomok.** *Paksról* jelentik: Tolna megyében egy idő óta sűrűn fordultak elő templomrablások. Így a múlt évben rövid időközökben kirabolták a paksi katolikus templomot két ízben is, a paksi zsidó templomot egy ízben, a paksi evangélikus és református templomokat feltörték, a dunáidővári templomban is próbálták szerenészt, de az erős zárak miatt ez nem sikerült. Január 10-én pedig a báltászéki katolikus templomot rabolták meg és elvitték az értékes tárgyak egy részét. Mindezek arra indították az illetékes hatóságokat, hogy a legerélyesebb nyomozást indítsák meg a vakmerő rablók után. Tolna vármegye egész rendőri és csendőri apparátusa utasítva van a legszigorúbb nyomozásra. Január 14 és 15-én ismét több helyen betörték *Paks*on és *Faddon* Több üzletet raboltak meg *Paks*on, *Faddon* pedig néhány présházat látogattak meg s mindentem nagyon zsákmányt vittek magukkal. A betörések módja nagyon rávallott a templombetörők munkájára. Ma a faddi csendőrség jelentette a paksi kir. járásbírósnak, hogy a paksi és faddi betörések tetteseit *Faddon*, ahol éppen betörni akartak, ellopta. Két betörőt fogtak: el. de az egyik a rendőr kezeiből kiszabadult és elszökött. Az elfogott betörő *Kovács József* 23 éves szabólegény, aki büntársul *Ginter* Jánost nevezte meg, de a templomrablásokat nem akarta beismerni. A jelek arra vallanak, hogy *Kovács* egy szervezett betörőbandának tagja, mely Budapesten tanyázik.

— **Egy veszedelmes zsebtolvaj.** A bécsi rendőrségnek most egy veszedelmes utazó zsebtolvaj van fogva. *Falk* Salamonnak hívják s egyike a legnotorussabb utazó zsebtolvajoknak, aki nálunk is vendégszerepelt. A múlt évben *Lindner* Jenő és *Flaster* Armin magyarországi zsebtolvajokkal együtt Szegeden volt letartóztatva *Skop* Lajos álnéven. Alighogy szabadlábra került, feljött a tóvárosba s itt *Weisz* Gyula váci-utcai kereskedő 600 koronát tartalmazó pénztárcáját akarta ellopni. — Azonkívül még lopást követelt el *Deutsch József* vasuti fogalmazó kárára is Bécsben a Staatsbahn állomásán, ahol aztán letartóztatták. *Falk* kiváló előszeretettel adja ki magát amerikai állampolgárnak. Egyik áldozata volt *Rosenfeld* Gyula mérnök is, akit szintén meglopott. A rendőrség most a személyazonosság megállapítása céljából felhívja a károsult mérnököt, aki időközben ismeretlen helyre költözött, hogy jelentkezze a tóvárosi államrendőrségnek.

— **Városi és közigazgatási tisztviselők egyesülete.** Főlkérítettük a következő figyelemreméltó és törekvéseiben üdvös felhívás közlésére:

1898. évi október havában felhívtam intéztem a városi tisztviselőkönköz városi tisztviselők országos egyesületének alakítására. Felhívásom, mint tapasztaltam, vegyes értelmezték kellett. Mindössze alig akadt husz város, mely érdemesnek tartotta, hogy velem szóba álljon. Ez, megvalom, elkedvetlenül, míg végre egy kis szabad kir. város tanácsa megadta a kegyelemadást és kijelentette, hogy a városi közigazgatási tisztviselők országos egyesületet teljesen létezőes valami, mert az államotás küszöbön van. Ki tudja, talán neki van igaza, gondolám. Tudomásul vettem és az eszmét az összes iratok kapcsán, mint további intézkedést nem igénylőt, irattárba helyeztem; magam pedig szerényen léreálltam és figyeltem az idő nagy teleszkópján keresztül, mikor jön fel a várvagy csillag, valamely nagynevű, magas állású, tekintélyes és befolyásos férfi személyében, aki az eszmét élre kelti és talpra segít. Azóta teljes négy esztendő múlt el. De hiába, nem akadt senki, aki a mi ügyünkkel törődött volna. Így hát, uraim, ott vagyunk ma is, ahol négy év előtt voltunk. nines senki, aki mondaná: szerettek, gyermekek. Mi ebből a tanulság? Az, hogy a magamagát elhagyja, azzal az Isten sem sokat törődik. Tehát ne hagyjuk el magunkat, hanem tömörüljünk és csoportosuljunk. En ezennel újra felvetem a mozgalom fonatát és ezúttal ez uton kérom től az összes magyar városok tanácsait és tisztviselőit, jogalkozóknak behatóan ez eszmével és érejtésenek aibbi címével után arról, ha vajjon óhajtnák-e a magyar városok közigazgatása és annak tisztviselői érdeket szolgáló a városi közigazgatási tisztviselők országos egyesületé eszméjének megvalósítását, mikor és hol óhajtnák az alakuló gyűlés megtartását. E mozgalom programja természetesen ma is az, melyet négy év előtt felhívásomban közöztettem. Pápan, 1903. január 16-án. Hazafti üdvözléssel *Kemény Béla*, Pápa rendezett tanácsos város jegyzője.

— **Elfogott tolvajok.** *Singer* Milka 19 éves és *Virág* Mária 23 éves kolk az utóbbi időben felbolygatták a foglalkozásukat és kényelmesebb pénzforrást fedeztek fel. Sorra járták a divatruházzal, ahol vásárlás ürügye alatt egész gardama holmit szedettek le s amig válogattak, néhány darabot ügyesen eloptak. Azonkívül a botok elő kifüggesztett holmikat is lopkodták. A rendőrség ma letartóztatta a tolvaj leányokat. — *Pethősi* Lajos 19 éves pékmas *Csapak* János nagyútváros-utcai pék műhelyéből elopta *Csörgő* Lajos háziszója óráját és ünneplő ruháját. A rendőrség letartóztatta.

(x) **Kriegner Tokaji Kina vasmora.** Erősítő üdülők, gyengéknek, vértépző, étvágyjavító, idegcsillapító. Ize pompás. Jeles sajtásáigaiért Egészségügyi Tanács javaslataira miniszteri engedéllyel. Főraktár: Budapest, Kálvin-tér, Korona-gyógytár. Ára 6 K., kisebb 3 K. 30 fillér. Vételnél mindig *Kriegner*-lé téssék követelni.

FŐVÁROS

(*) **Pályázat leánykiszájtó-alapítványra.** A székesfőváros hatósága részéről alapított Gizella-alapítványból öt-, a *Mária Valéria*-alapítványból pedig négy kibájtó-díjat adnak ki az 1903. év tolyamán. A díj egyenként 1000 korona. A kérvényeket február 2-ikáig kell benyújtani, a központi városbáza első emeletén levő iktatóhivatalhoz. A kibájtó-díjra pályázó leányoknak igazolni kell, hogy budapesti illetőségűek és törvényes származásúak, hogy a 18-ik életévüket már elérték s hogy feddhetetlen erkölcsűek és teljesen vagyonatlanok. A székesfőváros tanácsa a díjat a házasság megkötését igazoló anyakönyvi kivonat bemutatása után adja ki.

SZÍNHÁZ, ZENE

** **Operaház.** Itália isteneinek ma este kedvük telhetett a *M. K. Operaházban*: mindenképpen igazi olasz est volt a *Troubadour* előadása, olasz hév lent a színpadon, olasz lelkesedés a nézőtérén. *Verdi* dalműve, amely ebben az esztendőben üli meg születésének ötvenedik évfordulóját, ezen a — mondjuk — jubiláris előadáson ismét tanuságot tett örök ifjúságáról. Változhatik a kor izlése, keletkezhetnek új zenei irányzatok, tökéletesbülhetnek a formák, — hanem azért mégis csak mindig igaza marad a melódianak. Ha nem halljuk tulságosan gyakran, úgy hat reánk a melódianak oly gazdag *Troubadour*, mint üde virág-bokrét. És még nagyobb az érzelmi gyönyörűségünk, ha daltamait olyan buja szépségtől organikum közevítik, mint például ma este *Vasquez* grófné, *Prevost* és *Takács* a főszerrepekben, — mely triász! Csupa zengő fény, melegség és erő! *Furca*, de ismét olyasmiről kell külön megemlékeznünk, amit a józan ész nem is tudna másként elképzelni: *Vasquez* grófné magyar szöveggel énekel, — és pedig pompás, érthető, magyarosan magyar szöveggel. Itt eszünkbe jut, hogy utóbbi időben azt hangoztatják, hogy a grófné aligha fogja itt megújítani a szerződést, mert az udonságok szereposztásánál érezhető mellőzésben részesül. Mi eddig úgy tudtuk — igaz, hogy nem a bécsi operai igazgatóság hivatalos kommunikációból, — hogy *Vasquez* grófnét, *Tajdalom*, Bécsbe szerződötték ősi vendégszereplését után és hogy már szó se lehet arról, hogy nálunk maradjon. Ha a dolog másként áll, nagyon örvendünk. De akkor a művésznő ne panaszkodjék, hogy az igazgatóság nem látja el új feladatokkal, hiszen hosszabb időre lenne előtva munkával, ha elvégezné mindazt, amit közönségünk tőle joggal elvár. Tanulja be magyarul repertoárjának azokat a szerepeit, amelyeket eddig olaszul énekel (és pedig éppen sűrűn színekörül dalművekben), például: *Aidát*, *Valentinet*, *Elzát*, *Amáliát* stb. *Mutk* *Lohengrin*ben megtörtént az a iura eset, hogy *Vasquez* grófné, aki tizenhárom év óta tagja intézetünknek, *Elzát* olaszul énekelte, — *Bochnécs* pedig, aki szeptember óta van csak nálunk, pompás magyarsággal deklamálta a címszerepét. A mai est lényesen bizonyíthatta be egyrésztől azt, hogy az énekesnő kitünően tudja be tanulni a magyar szöveget, másrésztől azt is, hogy közönségünk szinte fölételesen hálás ilyen kötelességszerű buzgalomért. A lelkes elismerést különben kiérdemelte *Vasquez* grófné: gyönyörű organuma teljes fényében ragyogott és az egyéniségéhez közel levő olasz szerepet diadalra vitte. — *Prevost* hatalmas tenorja szinte megreszkettette a házat; izléssel énekelte a *cavatina*-t, a *strellát* pedig meg kellett ismételnie és ez alkalomból a C-t oly elemi erővel paritizta ki, hogy a szenzáció moraja futott végig a tömött sorokon. Noha megjelenésével nem költ teljes illuziót, mégis csak ilyen trubadúr kell a magyarnak; és ilyen magas C. — *Takács* Mihály mint *Lana* organumának tündöklő erővel és előadásának jennkötséggel megnevesített a némi leg már banálissá vált szerepet; a kitünő művészt azzal a lelkesedéssel ünnepezték, amely csak a közönség igazi kedvenceinek jár ki. *Azucena* szerepében egy vendégénekesnő lépett fel, — *Szántó* Lili kisaszonny, aki néhány év előtt fejezte be tanulmányait a *Zeneakadémia*-n, nagy reményeket ébresztvén jövőjéről. Ma este szinte meglepetést keltett technikai készségével és jellemző játékkal. Szép organuma alt-színzettel mezosoprán, amelynek organumata nem annyira a nyersanyagból fogva, mint inkább a jeles iskola segédletével érvényesül. Intelligens énekesnő, akinek szövegkijötte külön dícséret érdemel. A közönség minden rokonszennel fogadta és mi nagy érdeklődéssel tekintünk további fellépéséi elé.

(G) ** **Várszínház.** Az országos színeziskola művészei *Gál* Gyula jeles tanárunk vezetésével a *Vicomte Letorier*-re adták elő vasárnap este. Nagy érdeklődés kísérte *Várdai* Aranka játékát, aki a címszerepben lépett föl. *Karcsu* alakja, grációzus megjelenése, rend-

kívül élénk és fesztelen mozgása, könnyű és finom társalgása ebben a pajkos fiúszerepben briliáns sikert szerzett ennek a gazdag tehetségű fiatal leánynak, aki nemcsak a végzi az iskolát és a legszebb reményeségeket viszi magával a színpadra. Pomponius komikus szerepében *Ritkai* ragyogtatta nevető tehetségét. Ezt a fiatal talentumot a Magyar Színház már lekötötte magának. *Harmath* Hédi Genována szerepében volt nagyon bájos és természetes. Derekas sikerrel vettek részt a gondos összejátékban: *Györi* Blanka, *Biró* Irén, *Bajai* Mór és *Várkonyi* István. A színház egészen megtelt.

**** Matiné.** A Royal-szálló dísztermében ma lényegesen volt az egyetemek kórház-egylete és az általános egyetemi segélyegylet javára. A terem szorongásig megtelt a legelőkelőbb halgatósággal, amelynek sorában nagy számban jelent meg az arisztokrácia, mint amelynek tagjai nagy szerepet visznek a két egyesület védőinek díszes lajstromában. A terem annyira tul volt zsúfolva, hogy ülőhelyük csak a hölgyeknek jutott, a férfiak oldalt és a terem végén sorakoztak. A műsort *Hindy* Zoltán bevezető szavai után *Kordy* Dezső, a kiváló gordonka-művész nyitotta meg *Merkler Andor* két poétikus dalának mesteri eljátszásával. Zajos és hosszas taps jutalmazta. Utána *Kéty* Endre szavalt a három hangulatos költeményét. *Tarnay* Alajos ült most a zongora mellé és Liszt magyar rapszódiját játszotta bravuro technikával és parázs tűzzel. A nagy taps után, amely játékát követte, következett a hangverseny kluja, *Kéry* Klára kisasszony énekelődése. Már megjelenésekor percekig tartó ováció köszöntötte, amely aztán meglehetősen zajos ünneplésben végződött az első szám, *Tarnay* Alajos egy bájos dalának az énekes beszéd tökéletességével és lehelletzerű finomsággal való adása után. Folytatásul a nagy művésznő a kínai mesehízelékből új szerepének két briliáns dalát énekelte, ezek közt is egy muzsikussal humorral teli belépőt, amelyért viharosan megtapsolták. A kisasszonyt ez után is még új meg új tapsok szörlötték a dobogóra és nem pihentek el addig, amíg ráadásul magyar nótát nem énekel szünetlen ovációk közepette. *Farkas* Imre szép lírai költeményeket szavalt szépen. Utána *R. Maróthy* Margit Koroda Pál egy versét szavalt a nemes áruval. Majd ismét *Koray* Dezső bravuro gordonkajátéka következett, utána *Martos* és *Huszka* Bob herceg című melodramját szavalt szépen *Bornemissa* Gaby urhölgy dr. *Huszár* Dezső avatott kísérője mellett. A díszes sort *Hegedűs* Gyula egy monológja zárta be, a publikum óriási hahótáitól és nagy tapsaitól kísérten.

**** Mollére-est.** Szerdán, a hó 21-én adják először a Nemzeti Színházban *Molière Scapin furfangjai* című vígjátékát a következő szereposztással: *Gervale* Gál, *Leandre* Nádai Béla, *Scapin* Rózsahegy, *Argante* Gabányi Zerbunette T. *Delit* Emma, *Hiacinthe* Paulai Erzs, *Sylvestre* Dezső, *Nérine Györgyné*.

Az egyfelvonásos előtt játszzák a már 4 év óta nem adott *Misantropot*, teljes új szereposztással. A szereposztása ez:

Alceste Mihályfy, *Philinte* Horváth, *Oronte* Dezső, *Clitandre* Császár, *Acaste* Nádai Béla, *Celiméne* László Ilka, *Eliante* V. *Moinar* Rózi, *Azsinó* Szacsavayné.

A két Molière darabot szombaton ismétlik.

**** Filharmoniai hangverseny.** A VII. filharmoniai hangverseny január 21-én lesz. Ritka érdekesség lesz a legújabban feltűnt zongoracsofandó elnevezett *Godowsky* Lipót fellépése. Ki írásai technikájával mindenütt bámulatba ejtette a közönséget; nálunk *Csajkóczy* B-moill zongora-versenyét adja elő. Szintén különös érdekkel bírnak *Widor* „változatai” hária és zenekarra; ebben a koncertant hárla-szólamot *Mosszhammer* Román operaházi hárlaművész játszza. Jegyek kaphatók Méry Béánál (Andrássy-ut 12.)

**** A Monna Vanna Bécsben.** Tegnap adták a bécsi Burgszínházban először *Maeterlinck* nagy drámáját, a *Monna Vannát*. A mult esztendő drámai szenzációja kitűnő szereposztásban került színpadra és a bécsi lapok nagy része konstatálja a színmű nagy hatását. A címszerepet, amely nálunk *Márkus* Emília művésztetének hozott új dicsőséget, ott *Hohenfels* asszony játszotta, mint a bécsi lapok írják, mesteri tökélyvel. Az öreg *Menco* szerepét *Löwének* osztották ki. A művész alakítása kifogástalan volt, de egy előkelő kritikus mégis jobb szerette volna e szerepben *Sonnenhalt* látni és megjegyzi, hogy *Sonnenhalt*nak ritkán volt nagyobb sikere, mint a tegnapi premiéren, amikor nem játszott.

**** Színészet Debreczenben.** *Makó* Lajos kitűnő szintársulatát nap-nap után jobban megkedveli a debreczeni közönség. Legutóbb *Molnar* Ferenc kitűnő bohózatát *A doktor urat* adták óriási sikerrel, amiben nagy része volt *Kremer* Jenő (Fuzser), *Sebestény* Géza (dr. Sárkány) és *Pataki* Béla (Lord Bricsesz). Nagy és általános tetszés mellett újította fel az énekes személyzet a *Gésákat*, amelyben főképp *Aldor* Jutikát

(Mimóza) ünnepelték. Erdekes jelenség, hogy Debreczenben a klasszikus előadások állandóan zsúfolták az akasztat vonzakat.

**** Kamara-négyes.** A *Grünfeld-Bürger* társaság VII. hangversenye vasárnap, január 26-én lesz. *Takacs* Mihály közreműködésével, aki *Noseda* Károly kíséretével *Noseda* és *Kern* Annel dalait adja elő. Azonkívül előadják *Dvořák* C-dúr negyvesét (először) és *Volkmann* G-moll negyvesét. Jegyek kaphatók Rózsavölgyi és társánál.

**** Az Uránia-színház premierje.** Holnap este kerül először színpadra *Németh* Péter hírlapíró új darabja, amely a „*Quarnero vicéin*” címmel írta meg bábajos tengerpartunkról. A zenészműk mind újak és bájos olasz melódiák.

**** Kötöttetűt enekes.** *Oszlár* svéd király *Novak* operánékest a napokban külön kinalgatáson fogadta és a Vasár-terem második osztályú rendezésével tűntette ki. *Novak* a legnagyobb művész sikerrel vendégszerepelt a *stockholmi* udvari operában.

MŰVÉSZET

□ **Képzőművészeti pályázat.** A művészet egy nagylevél pártfogója által alapított s jelenleg két 4200—4200 koronát képező festőművészeti ösztöndíjra a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács pályázatot hirdet az alapító szándékának megfelelő következő feltételek mellett:

Pályázhatnak a művészeti iskolai képzésen már túllevő új festőművészek és pedig csak férfiak, kik magyarázó állampolgárok s íleg az alábbi feltételek a tájfestésben kivánják sikereikkel igazolt művészi képességüket tökéletesíteni. A pályaművek kérvényben igazolandó: a pályaművek élekorai iskolai előképzés, a művészetben való haladottsága, mire nézve mutatóművek oly számban mellékelendők, hogy tudásáról és tehetségéről teljes tájékoztatást nyújthassanak. A pályaműveket írásban kell kötelezettséget vállalnia arra nézve, hogy amennyiben az ösztöndíjat elvonná, tanulmányait és pedig a jelzett irányban Münchenben vagy Düsseldorfban fogja folytatni. Másutt, Páris kivételével, szintén felhasználhatja ugyan továbbképzése céljaira az ösztöndíjat, de ez csak kellőképpen megokolt esetekben a Magyar Országos Képzőművészeti Tanács hozzájárulása alapján történhetik. Az ösztöndíj csak egy évre szól s második, esetleg harmadik évre egy és ugyanaz a művész csak oly esetben nyerheti el, ha tanulmányainak a Képzőművészeti Tanács előtt igazolt eredménye őt érdemessé teszi rá. A saátkezeléssel írott pályaműveknek, a közoktatásügyi minisztériumhoz intézve a Magyar Képzőművészeti Tanácsnál február 10-ig nyújthatók be. A mutatóművek pedig február 1-től 10-ig a városligeti Múcsarnokba szállítandók.

□ **Vásárhelyi Pál szobra.** Szegredről táviratozák: A Magyar Mérnökegyesület szoborbizottsága Szegeden időzött *Vásárhelyi* Pál, a Tisza-szabályozó mérnök emléke ügyében. A szobrot a Széchenyi-terem állítják fel.

□ **A Nemzeti Szalon** művészeti egyesület téli tárlatát állandóan nagy közönség látogatja. E hó 25-ikén, azaz vasárnap délután 5 órakor *Bródy* Sándor felolvasást fog tartani a Szalon termeiben.

TUDOMÁNY, IRODALOM

□ **Az Akadémia** II-ik (matematikai és természettudományi) osztálya a hó 18-ikén, hétfőn délután 5 órakor ülést tart. Az ülés tárgysorozata a következő: 1. *Kürschák* József levelező köz értekezése: *Közevetések az általános elimináció elméletéhez*. 2. Dr. *Mari-kovszky* György: *Újabb kísérleti adatok a labrint-reflexek tanához* című értekezését előadja *Högyes* Endre rendez tag.

□ **Arva lányok.** (Elbeszélések. Írta: *Bródy* Sándor. Budapest, Singer és Wolner kiadása. Ara kötet 1. korona.) Ahogy *Bródy* Sándor mondanivalóját az olvasó elé viszi, mintha folyton tréfolna, enylegne, kacérkodó játékot folytatna tárgyával, holott valójában nagyon komoly, sőt szigorú oktejtője a rejtejt igazságnak Radikalizmusában forradalmi élettelőzést öltözött lenge és gyengéd színezésű formákba. Onnan van ez, mert nemcsak észlel, de szintoly erősen érez is; egyéniségét nem határozza el a novellairótól; nem marad kívül az elbeszélésen; de ahhoz, amit lát, hozzáadja, amit érez; az epikus megismerés a heves lírikussal és amit-tolla számára kiválaszt, míg leírja, kereszttülvetési tüzes és szimpatiaikkal telt lelkének tisztító kohóján. Az Arva leányokban első a Vihollányok története, mely terjedelmére nézve egész kis regény. A pompás kötet az Egyetemes Regénytár sorozatában jelent meg.

□ **Katolikus Magyarország.** A magyar királyság megalapításának és a magyarok megtérésének 900-ados jubileuma alkalmából egy nagyszabású díszes kiállítás, gazdag tartalmú és fényesen. Több mint 1300 képpel történelmi munka jelent meg dr. *Kiss* János p. praelátus, egyetemi tanár és dr. *Sziklay* János szerkesztésében, akik egyszerűsége az óriási munka legnagyobb részét írták is. A nemrég lelejt kiadásra jövő jubileumunk alig lehetett volna maradandóbb értékű emléket állítani, mint ezt a munkát, mely a magyarországi katolikus egyház történetét és jelenkorát tárgyalja. A könyv

összesen 144 $\frac{1}{2}$ ivre terjed, két bizanci-stíli táblájú kötetben jelent meg. Három főrésze oszlik, melyek tartalma ismeretelisé is fogalmat adhat a mű gazdag tartalmáról, arról a rengege, sok társadégot, utánjárást követelő munkáról, melyet a szerkesztők végeztek. A számos illusztráció és pazar kiállítás pedig annak a tanúsága, hogy a kiadó mindent elkövetett, hogy a nagy célnak szolgáló irodalmi emléket méltó külső alakban jelenjék meg; a nyomdai kiállítás remek volta a Stephaneum magas színvonalu technikai vezetését dicséri. A munka különösen két irányban nyújt eddig nem létezőt becses dolgot. Először is a magyar katolikus egyháznak műveltség számára irrt népszerű és egységes történetét; másodsor együtt találjuk benne az összes magyarországi templomok scrát, a nevezetesebbeknek történelvét és képeit. Megtalálhatjuk ezt eddig szétszórtan az egyházmegyeri schematizmusokban, de sokszor csak hezagosan és hiányosan, együtt egy munkában eddig még nem. Már ez is ritka becsesülé teszi ezt a jubileumi emléket. Az említett három főrészt következőleg oszlik meg. Az első rész a magyar katolikus egyház egyetemes történetét, melyet egészen dr. *Sziklay* János írt a legkiválóbb forrásmunkák lelkiismeretes fölhasználásával. A második rész a művelődéstörténet, nevezetesen a katolikus népoktatás, a felső iskolák, a semináriumok, az irodalom, hírlapirodalom, egyesületek, katolikus intézetek története; e részben dr. *Kiss* Jánoson kívül többen dolgoztak, főképpen *Fraknói* Vilmos, *Marlon* József, *Varru* János, *Kudóra* János, *Cziklay* Lajos, *Divad* Kornél, dr. *Paál* Aladár, dr. *Gyurly* Odón, dr. *Hulltlay* Lipót, dr. *Bohácska* Ottókar, dr. *Esterházy* Sándor, dr. *Glattfeyer* Gyula, *Erdősy* Károly. A harmadik rész, mely az egész II-ik kötetet foglalja el, a katolikus egyház jelenkorát tárgyalja, az egyházmegyék, káptalanok rövid történeti bevezetésével, azután az összes plébániákat; végül egyenként a szerzetek történetét és jelenkorát. E rész nagybobbára a szerkesztők írták, de kiváló munkatársak is segédkeztek az egyes fejezetek megírásában a többi közt dr. *Békési* Remig, dr. *Prónai* Antal, dr. *Kolányi* Ferenc, dr. *Lányi* József, *Szemecze* Emil, dr. *Várady* L. *Arpád*, *Paál* István, dr. *Lépak* Jenő, dr. *Igaz* Béla, dr. *Kis-Erős* Ferenc. A munkát a katolikus autonómia mozgalma története jejezi be 1901-ig, mely évvel az egész mű lezáródik. A szövegbe nyomott képek kívül Magyarország történelmi és jelenkori egyházi térképe van mellékelve a könyvhöz, dr. *Ortvas* Tivadár szerkesztése szerint, aki egyszerűsége a történelmi részt is szíveséggel átnézte és jó bíztalálta. Emellett 35 külön műlap emeli a munka lényét, melyek a közönséget, *Rampola* bíboros-állandítkár (mindkettőt *László* Pál építte engedte át), a felséget, az urakodóház patronus tagjait, az összes püspököket és a vallás-és közoktatásügyi minisztert ábrázolják. A szerkesztők sajnálkozva jelentik ki, hogy nem valósították meg szándékukat, hogy az összes káptalanokat is csoportképekben adhatták volna, mert az arkeológus egy részét ismételt kérelmükre sem adták át, így csak a szövegben közzétehettek egyes kanonokok arcképeit. A rendkívül értékes, díszes és testes munka ára, hasonló kiadványhoz viszonyítva, igazán olcsó; a két kötet 60 korona. Kapható a *Katolikus Magyarország* kiadóhivatalában (Gerliczy-utca 1.)

□ **Anda Pál.** *Anda* Pál. *Szabó* Endre vig balladája, amelyet a Petőfi-Társaság nagybűsűen egy nagy tetszés mellett olvasott fel az e heti Üstökösben jelent meg. Az illusztráció költő és gyönyörű verse különösen alkalmas szavazásra, eddig is sok helyütt nagy hatással adták elő. Az Üstökös egyébként gazdag és változatos tartalommal jelent meg.

FARSANG

(**A Budapesti Artista Egyesület** február 7-én a Fővárosi Or. eum közönséges helyiségeiben tartandó *Bohème-estéje* az idei farsang legérdekesebb és legszórakoztatóbb mulatságának ígérkezik. A varieté-színpad legkacagatóbb mulatványait tartják a rendkívül gazdag műsort. — Műsoron van légbajász, egy chantant-francás, a „bajori”, pomy-és automobilitatás, a fővárosi komikusok lelepte, egy természetrajzi muzeum és egyéb más kacagató szám. Jegyek a fővárosi jelentékenyebb tőzsdében és mulatóhelyein már kaphatók.)

(**Gyermekkert-bál.** A Fővárosi Szegénygyermekkert-Egyület február 14-ikén a Vigadóban tartandó nagy farsangi báljának rendező-bizottsága tegnap este alakult ülést tartott az egylet helyiségében. A bál védnökségét báró *Daniel* Ernő vállalta el, akihez mint díszelőnök számos előkelő urhölgy csatlakozott. Elhatározták, hogy a nagy bált megelőzőleg február 1-én az egylet dísztermében hangversenyeket és tanca egybekötött háziestélyt rendeznek.)

(**Jótekonny mulatság.** A budai szegénygyermekket felruházó egyesület február 14-én tartja a *Budai Vigadó* összes termeiben nagyszabású tancaestélyét. A *Rona* Ignác előnökte aat működő 200 tagu rendező-bizottság *Vászy* József és dr. *Pichler* Győző országgyűlési képviselőket választotta tiszteletbeli előnökkül. A meghívókát a héten küldik szét.)

(**Postások mulatsága.** A budapesti posta-és táviratbiztosítók ének és zenegyesület hangversenyének a műsora a következő: 1. Haydn: *Symphonia* (E-s-dúr 3-ik szám). Előadja: Az egyesület zenekara. 2. Mader R.: A hadi trombita. Előadja: Az egyesület férfi énekkara, egy trombita kísérettel. 3. Beethoven: *Fantázia* zongorára. ének és zenekarra. (Op. 80). Előadja: *Polányi* Blomér ur. zongoraművész, az egyesület egykeskarának és zenekarrának kíséretével. 4. Opera-ára. Ének: *Matcsik* Blanka urhölgy, operanékesnő. 5. a) *Paganini*—Liszt: *Concert* Etüdes. b)

Polónyi: Nocturne. o) Polónyi: Concert de Polonaise. Előadja: Polónyi Elemér ur, zongoraművész. 6. Tárogató-négyes: Előadja: dr. Németh Antal ifj., Szabonyi Antal, Vogt Ferenc és ifj. Stowasser János urak. 7. Schubert: Mirjam dialsadéke. Előadja: Az egyesület vegyeskara, az egyesület zenekarának kíséretével.

(A Máv. altszati-kör. Február 7-én a Ferencvárosi Polgári Kör helyiségeiben tánomulatságot rendez.

Nyilttér.

Van szerencsém szives tudomásul közzétenni, hogy a

Steinschneider Jakab

cégből (VII. Király-utca 79. sz.)

melynek eddig birtoka voltam, 1902. évi december hó 31-én kiváltam és a „Budapesti Lészörfonóda” gyári üzletet (IX. Soroksári-utca 98 sz.) egyedül tulajdonosként megszereltem és azt „Budapesti Lészörfonóda Steinschneider Berthold” név alatt fogom folytatni. Üzletbarátainak ezeket szives tudomásukra hozván, kérem további jóindulatú támogatásukat.

Budapest, 1903. évi január hó.

Steinschneider Berthold

gyár: IX., Soroksári-ut 98.

Városi iroda: VII., Damjanich-utca 53.

(Az e rovat alatt közlötteknek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

EGYESÜLETEK

(Az erzsébetvárosi Demokrata-kör) ma délután 3 órakor népes közgyűlést tartott. Földiák Gyula elnöklöte alatt. Az előki megnyitó után a közgyűlés Fleischmann Dezső indítványára az elnökségnek, a titkárnak és választmányának köszönetét tejezte ki. Majd dr. Aczél Sándor titkár terjesztette elő terjedelmes jelentését a kör múltévi működése dolgában, amely a kör belső életében, az együttérzés előmozdításában a kör hazafias irányának kidomborodásában és a kör társadalmi és politikai működésének kitelése való előrelépésben nyilvánult meg. A közgyűlés a jelentést egyhangulag elfogadta és a felmentvényt megadta. Az alapszabályok módosítása során elhatározták, hogy a tagdíjakat az újonnan belépő tagokra vonatkozólag 12 koronáról 20 koronára emelik fel, a külterületi tagok azonban továbbra is 12 koronát fizetnek. Végül megajtták a választásokat, az előki tisztség azonban betöltetlen maradt. Társelemlők lettek: Bródy Lajos, dr. Glük József, Földiák Gyula, Horn István, Herczeg József, dr. Oldh Gyula, dr. Szalay Mihály. Titkárok: dr. Mérey Jenő, Pánczél Sándor. Pénztáros: Wolner Henrik. Hónaggyok: Glük József, Dietz M. Ellenörök; Kellner Adolf, Löwenfeld Gyula. Jogtanácsos: dr. Halász Aladár. Jegyzők: Friedrich Ferenc, dr. Singer Armin Fleischmann Dezső. Választottak még számvizsgálók, gazdák, könyvtárnokot, 50 választmányi és 20 pótagot.

(Az Aurora-kör) pénteken sikerült hangversenyvel egybekötött háziest rendezett saját helyiségében. A hangversenyt Maller Imre zongorajátéka nyitotta meg Grieg Tavaszzal. Farkas Béla saját költeményeiből olvasott fel; Stein Kamilla Taksonyi és Zádor zeneszereményét, az Első szerelmet énekelte, Kirinyi István Kuruc-dalokat adott elő hegedűn; Róth Ella Székely Imre Hegyi patakját játszotta; Taksonyi József Tragodia című költeményét olvasta föl; Neustadt Jenny Thewreek Asszony akarok lenni című monológiát adta elő; Gyarmathy Fanny operanékesnő Ördög Róbert nagy ariáját énekelte. A műsort Gyarmathy Juliska zongorajátéka jezte be. Az Aurora-kör február első hetében rendezti ezidei táncal egybekötött nagy estjét.

(A Köztisztviselők Betegségi Egyesülete) igazgatósága e hó 16-ikán tartott ülésén önök beszámolt az egyesület 1902. évi működéséről. Bevétel 10.400 korona. Kifizettek: szülési segélyre 800 koronát, temetési költség címén 1250 koronát, gyógyszerre 2800 koronát és rendkívüli segélyekre 330 koronát. Az osztály egysége a bejelentett (3000) háromezer orvosi látogatás után a tiszta jövedelemnek megfelelően 60 fillérben állapított meg. Az igazgatóság elhatározta, hogy az egyesület tagjai részére a betegsegélyező mellé kölcsönös segélyező hitelszövetkezetet létesít.

(A Vasuti és Hajózási Klubban) január 21-én, szardán este 6 és fél órakor Gyárjas Oszkár, államvasuti tisztviselő, a Honi Ipar társzerkesztője Az iparpártolási mozgalom, különös tekintettel az állami szállítókra és közmunkákra cím alatt előadást tart.

(A házfelügyelők és kapusok rokkant-és nyugdíj-intézete) január 18-án, vasárnap délután 4 órakor a Vigadó nagytérképén zártkörű értekezlet tart.

SPORT

*. A nizzai nagy akadályverseny. A nizzai téli meeting futótanát, a 4000 méteres Grand Prix de la Ville de Nice akadályverseny-harcapót ma futották le. A 100.000 frankos díjért 17 fő pályázott, amelyek közül hiányzott az előzetes fogadások favoritja, Lantenant. A győzelem Clermont-Tonerre gróf idős

Clervalljé lett (65 1/2 K.), amelyet Batea lovagolt. Másodiknak Manuserit (66 1/2 K.), harmadiknak Love érkezett be. A máskülönbön szerencsés Lienset-istálló két lovat indított, Admittet és Argumentet, ezek azonban helyezetlenül végeztek, ugyszintén meg: Agathos, Bilbaude, Fusian II., Marmot, Arkinglass, Glen, Joresse, Mulled Ale, Bonnie Dundee, Astronome II., Intermede és Bauvillers is. A totalizátor 10: 66-at fizetett Clervall győzelmére.

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Közvédők kirendelése.** A budapesti ügyvédi kamara a budapesti királyi tábla előtt tartandó felebbvitei lőtárgyalásokhoz február hónapra közvédőkül a következő ügyvédekelt rendelte ki: Február hó 3-7-ig: az I. tanács mellé: dr. Czukor Samu, helyettese: dr. Erdős Zsigmond; az II. tanács mellé: dr. Dáni Vilmos, helyettese: dr. Ehrenfeld Adolf; a III. tanács mellé: dr. Enyeczay Gábor, helyettese: Fűrési Mór. — Február 9-14-ig: az I. tanács mellé: dr. Erős Samu, helyettese: dr. Füzesséry Géza; a II. tanács mellé: dr. Ernyey Mór, helyettese: dr. Farkas Gyula; a III. tanács mellé: dr. Farnadi Elemér, helyettese: dr. Fleischmann József. — Február 16-21-ig: az I. tanács mellé: dr. Glückthal Samu, helyettese: dr. Forró Bódog, a II. tanács mellé: dr. Gráner Ernő, helyettese: dr. Györffy Gyula, a III. tanács mellé: dr. Gleichmann László, helyettese: dr. Gábor Gyula. — Február 23-28-ig: az I. tanács mellé: dr. Gyomai Zsigmond, helyettese: dr. Haydn Károly, a II. tanács mellé: dr. Halász Frigyes, helyettese: dr. Holló Lajos, a III. tanács mellé: dr. Herz Mór, helyettese: dr. Hessein Henrik.

§§ **A pánszláv fészkelődés.** Csak a minap tűzték ki Hurbán Szvetozár, a Narodni Noviny belmunkatársa ellen február 23-ára a lőtárgyalást a budapesti sajtóbiróságnál Gyermekek elbűntetése című cikke miatt és már egy másik közleménye miatt is vádat emel ellene az ügyésznek. Hurbán tagadja, hogy közleményében igaztalan volna. Február 23-án Mudron Pál, a tót tulzók pártjának feje fogja Hurbánt védeni.

§§ **Család bukás.** Lengyel József putnoki kereskedő 30.000 korona tartozással fizetésképtelen lévén, ellene, miután áruraktárának nagy részét potom áron elvesztegette, a budapesti hitelezői védegyelet képviseletében dr. Herzfeld Samu ügyvéd a rimaszombati törvényszéknél a tenyűt panaszt beadta. Ez ügyben tegnap volt a lőtárgyalás a rimaszombati törvényszéknél Kubinyi Aladár elnöklöte alatt és Lengyel Józsefet család bukás büntetéseért a törvényszék egyévi börtönrre ítélte. Az ügyész súlyosbításért felebbezett.

§§ **Tihanyi Irma pöre.** Sopronból táviratozzák, hogy a váltóhamisítás vádjával terhelt Tihanyi Irma bűntényében a vádanas tegnap tárgyalta a vádirat ellen benyújtott kifogásokat. Dr. Szilvassy Márton védőügyvéd új tanukra hivatkozott Blum úgnök létezésének bizonyítására. Tihanyi Irma állítása szerint Blum közvetítette, illetve szerezte meg az ismert nevű osztrák lőrnaknak a váltókön levő és hamisnak mondott aláírásait. A vádanas ez irányban elrendelte a pótvizsgálatot és Tihanyi Irma vizsgálati fogságát lenntartotta.

§§ **Andó Julianna bűnténye.** A múlt év nyarán történt, hogy Horváth Kálmán 48/49-es honvédszázadosát Andó Julianna nevű cselédeje párját ritkító kegyetlenséggel megölte és kirabolta. A véres tett után a leány megszökött, de a csendőrség csakhamar letartoztatta. A vizsgálat során kiderült, hogy Andó Julianna lelkét más bűn is terhelte. Szentmártonkúta pest-megyei községben ő gyilkolta meg a 14 éves Varga Esztert. A pestvidéki törvényszék hónapokon át folytatta a vizsgálatot a két gyilkossági és rablási bűntényben s dr. Aczél Nándor vizsgálóbíró e hó 21-ére idézte be az utolsó tanukat ebben az ügyben. A törvényszéki orvosok is megvizsgálták az elvetemült oseeledejan emelbéli állapotát s azt teljesen normálisnak találták. A bűntény iratai még e hónap folyamán átkerülnek a királyi ügyésszéghez vádindítványtötel véget.

TÁVIRATOK

Bécs, január 18. Az urakháza legközelebbi ülése január 22-én délután 1 órakor lesz. Napirenden lesz a házalókereskedésről szóló törvényjavaslat első olvasása és a váltóvonalatási idő megállapításáról szóló törvényjavaslat második olvasása.

Bécs, január 18. A szabósegédek ma délelött nagy gyűlést tartottak és kimondták a sztrájkot. Rendzavarás nem történt.

New-York, január 18. San-Juanból (Portorico) azt jelenti egy távirat, hogy a Massachusetts amerikai hadihajón puskaporrobbanás történt, amely öt embert megölt és négy embert megszebesített.

Washington, január 18. A képviselőház haditengerészeti bizottsága elhatározta, hogy a háznak három új pancéloshajó és egy cirkálóhajó építését fogja ajánlani.

Chamberlain Johannesburgban.

Johannesburg, január 18. Chamberlain gyarmati-ügyi miniszter egy lakomán beszédet mondott, amely-

ben azt hangoztatta, hogy az ország lakosainak figyelembe kell venniök polgártársasik és pedig ugy a boerok, mint az angolok ugy a falusi, mint a városi lakosság érdekeit, mert alapjukban véve mindezek az érdekek azonosak. A város és a falu, a boerok és az angolok egyetértése lényeges feltétele Dél-Afrika jövőjének. A boer vezérekelt folytatott beszélgetése nagyon kedvező benyomást tett reá. Azt hiszi, hogy ha majd a boerok látják, hogy az angolok készek velük igazságosan és nagylelkűen bánni, hogy készek érzelmeiket, sőt még előítéleteiket is tisztelni, végre meg fog szűnni az a gyanakvás és elkeseredés, amely a boerokat olyan soká elválasztotta az angoloktól. Reméli, hogy a bennök lévő férfierények erőt fognak adni annak a nemzetnek, amelyet az angolok az ő segítségükkel és jóakarattaluk Dél-Afrikában teremteni akarnak. A pénzügyi kérdésekre átvérve, azt mondogta Chamberlain, hogy a kormánynak az a szándéka, hogy a birodalmi parlamentben törvényjavaslatot nyujt be harmincötmillió fontnyi garantiát kölcsön tárgyában, amelynek zálogul Transvaal és az oranjei gyarmat bevételi forrásai fognak szolgálni. Ezt a kölcsönt a parlament jóváhagyása után rögtön kibocsátják. A kölcsön utján beszerzendő pénzt Transvaal mostani adósságainak visszafizetésére, a meglévő vasuti vonalak megszerzésére és új vonalak építésére fogják fordítani. A közmunkákat, továbbá a transvaali és oranjei telekosztásokat azonnal megkezdi és az ország feltáráására az első években szükséges tőkét az első kölcsön kibocsátása után, mielyst csak lehetséges lesz, rendelkezésre fogják bocsátani. A másik, 30 millió fontnyi kölcsönt évenként 10 milliónyi részletekben fogják elhelyezni. Ezt a második kölcsönt hadiadósságnak fogják tekinteni, zálogul pedig Transvaal bevételi forrásai fognak szolgálni.

A marokkói lázadás.

Páris, január 18. A Havas-ügynökség jelenté Tangerből: A tangeri helyőrség visszaérkezett. A környéken valamennyi törzs meghódult, kivéve egy törzset Ain-Dália környékén, teljes nyugalom van. A szemmuri és szuer-uari törzsek csapatokat küldtek ki a Tazza ellen való hadműveletekben való részvétel végett.

Tanger január 18. Most már bizonyos, hogy a szultán csapatainak előőrsei harcba keveredtek a lázadókkal. Vesztésük nem nagy. A szultán állítólagos nagy vereségéről szóló hírt nem erősít meg.

KÖZGAZDASÁG

A fővárosi ipar bajai.

— Az Országos Ipari Egyesület emlékirata. —

Budapest, január 18.

A székelyóváros tanácsa megkereste az Országos Ipari Egyesületet, hogy a fővárosi ipar és kereskedelem hanyatlásának okaira nézve adjon véleményt és egyuttal a helyzet javítására alkalmas intézkedésekre vonatkozólag is tegyen javaslatot. Az ipari egyesület most terjedelmes emlékiratban válaszolt a tanácsnak. A Geleiri Mór igazgató által szíves tudással, mélyreható gyakorlati érzékekkel és eleven meggyőző erővel kidolgozott memorandum főbb részeit a következőkben ismertetjük:

Az ipar terén uralkodó pangás okait igyekezik az emlékirat mindenekelőtt rendkívül gazdag adathalmazzal megállapítani. Ezek az okok részben az általános pangásban keresendők, amely a velünk szoros kapcsolatban levő országokban, Németországban és Ausztriában is huzamos idő óta tart, de nagyrészt azokban a körülményekben lehetők fel, amelyeket saját gazdasági életünkben észlelhetünk. Ide tartozik mindenekelőtt az a lappangó mezőgazdasági válság s az ezzel karöltve megerősödő megnevezett agrar irányzat. Ez az irányzat az őrlési-forgalom megszüntetését kiereszkolta s a malomokat vevőképességükben megrontotta; a borhamisítás törvényének végrehajtásánál oly hangos lármat csaptak hogy vele hosszú időre tönkretették a magyar bor és a magyar borkereskedő híret a külföldön; a megrendelések gyűjtését az országban megnehezítették s vele számos jóhírű iparosnak és a fővárosi kereskedők nagy részének egy állandó kelendőségi forrást elzárták; az összeférhetlenség törvényi tudásai lehetetlennek tették sok kiváló gyakorlati iparos és kereskedő részvételét a törvényhozásban; a tözse elleni támadásokkal és mindenütt uszortat látó tanácsoszaikkal elriasztották a kereskedés terén működő legjobb elemeket. Az emlékirat érinti itt a kereskedelmi törvények megszüntetésénél és a könyvvizyonati követelések perlésénél érvényesülmi készülő elméleti irányzatot, azután szövezeszi azokat a hibákat, amelyek magában az iparosoztályban észlelhetők. Az ipar hanyatlására szolgálták azok a tudási hajlamok is, melyek a versenyzés terén az utóbbi időben rendszerezéské váltak. Ezt a versenyzést kiválóan előmozdítja közzéállításoknak nálunk meghonosodott rendszere, ahol a logosabb ajánlat jut érvényre, tekintet nélkül arra, vajjon az olesó ajánlat az előléltási költségek mellett lehetséges-e, vagy sem. Iparunk egyik további nagy hátránya az

a rendkívüli törekvés állami támogatás, kedvezmények és előnyök után. A vállalkozási szellem és ipari életünk az állami támogatás korszakában szenved és legelső ideje, hogy e téren a rendszer megváltozott. Iparunk gyöngyöskéje még fokozódott azon bizonytalan közgazdasági állapotok folytán, melyek az Anzsiával most már hét éven át folyó *kiegyezési tárgyalások* alatt kiejelődtek. A székesfővárosban még külön, többnyire a főváros közönsége vagy hatósága által előidézett vagy legalább az ő részéről kellő erővel nem ellensúlyozott körülmények álnak lenni, melyek kivált a főváros iparát sújtják és fejlődésében gátolják. A visszaszolgáltatási politika, melyet a kormány a Dunagőzhajózási Társaság fülldőzését folytatott, épp úgy lankasztotta *Budapest dunaiparját*, mint a Duna két partjának hajókikötési szempontból folytatott elzárása: a kereskedés a Duna partján nélküli a szükséges rakodóhelyeket; a Dunahidakon tenállo *hadivárművek* gátolják a budai partoknak a pesti forgalom számára lehető felhasználását, a partidák s a beszedésükkel járó zaklatások és bizonytalanságok elértek Budapestre a hajózást. A *vasúti összeköttetések* sem gondolják a Budapesttel való könnyebb érintkezést. Az *élelmiszeri viszonyok* az életet fölülte drágává teszik. Az építkezési szabályrendelet szigorú föltételei következtében az ipari építkezés igen költséges és a *bérszabvány igénybe vett műhelyek* bére is ugyanaból az okból felette magas. A fővárosi közutak gyakran éppen azokon a vidékeken, melyeken az ipari és gyári telepek vonulnak el, elhanyagoltak. A *városi vám ismert panasz. Munkáviszonyainkkal* komolyan senki sem törődik. A jelenleg uralkodó pangás észlelhető ugyan az ipar terén általában, de mégis a különböző iparok más és más terjedelemben szenvednek alatta. Legjobban sanyli a viszonyok súlyát az *építési ipar* s a vele kapcsolatos nagyszámú lém- és *ipari mesterség*. Azok az iparágak pedig, amelyek külföldön való terelgelésére is utalnak, szomorúan tapasztalják, hogy *külföldi képviselőik* nem magyarok és semmit sem tesznek az ipar és kereskedelem érdekében, holott más államok iparai az ő külföldi képviselőikben bízhatók és praktikus támogatásokat bírnak. Mindezekhez járul még, hogy a *vicinális vasutak* terén állítólag előfordult visszaélések a közvéleményt és a törvényhozást arra tereltek, hogy a vasutépítkezés terén is bizonyos lanyhaság és tartózkodás állt be.

Attérve a helyzet javítására alkalmas hatósági intézkedések felsorolására kiemelni az emlékirat, hogy a viszonyokat rendkívüli módon javítani nemcsak a fővárosban, hanem az egész országban az *önálló vámtarulat létesítése*, mely elyöngült társadalmi szervezetünk *vérszótésoséget* aránylag *rövidebb idő alatt jórészt helyrehozhatná*. Magának a fővárosnak legelső feladata volna *egészleges építési és közmunkaprogramot* inagurálni. A munkálatok kiadására *körül a hispar részvételének megkönnyítését* kéri az emlékirat. *A dunaipar forgalmának emelése és a főváros kereskedelmi érdekei szempontjából való előnyösebb kiaknázása* is egyenesen a főváros feladata volna. A székesfőváros *városrendezése és kitépítése* tekintetében az eddigi helytelen, céltudatoság nélkül való gazdálkodást az általános érdeket áthatóbban átléelő *tervezésséggel* kell felváltani. Muhlattan szükség a céltudatos haladás érdekében, hogy a város *új szabályozási terv* megállapítására törekedjék. Muhlattan szükség, hogy a főváros hatósága erőlyesen sürgetse a kormányt, hogy az évizetek óta a tervezéssé stádiumból ki nem jutó *kereskedelmi és téli kikötő megvalósítása* érdekében minden lehetőt elkövessen. A téli kikötők kérdésével kapcsolatos a *pályaudvarok rendezésének* kérdése is. Az emlékirat kívánja lit az ipari és kereskedelmi érdekei céltudatos támogatását, amelyre a város képviselőtestületében nem volt meg mindig a helyes érzék. Szólaútán a *vasúti tarifakérdésekről*, amelyekkel ugyan nem a főváros irányít, de kötelessége figyelemmel kíséreni. Fölemli, hogy a *városiparjának* elhatározott emelése a főváros érdekeit mélyen érinti. Még ennél is fontosabb azonban az *áruváltárjék* lehetetlen állapota. Ezt a memorandum érdekes példákkaal illusztrálja. Kívánja a memorandum a főváros fejlesztésében a *közüti forgalomnak helyes irányítását*, a vonalaknak a szükségeslethez képest való kiterjesztését és szaporítását valamint a főváros egész területének hálózatossá összelogálását. Egyik legnagyobb akadály a kereskedelem fejlődésének a fővárosban a *nagy áruváltár*. Végre a *progresszív adórendszer* behozatalának szükségességét említi lit az emlékirat. Szóba hozza ezután a *vagyondártruházási ütlek* ma *fenntöltő rendszerének reformját*, mely az ingatlanok torgalmát megkönnyítvén, emelne az építkezési kedvet. Utal ezután arra, hogy az *iparra és kereskedésre vonatkozó szabályrendeletek* részben *hézagosak*, részben *rosszak*. Felveti az emlékirat a kérdést: *nem volna-e helyes, ha a székesfővárosi erkölcsi támogatásával oly nagyobbabszámú ipari hitelintézetet létesítené, mely kizárólag a kisebb hitelgények kielégítését tűzné ki céljául?* Kívánja az emlékirat az *iparpártolás következetes keresztülvételét*. Fölemli a memorandum, hogy a kerületi előjárások mint *elsőfokú iparhatóságok* nem mindig álnak a helyes magatartást. Kívánatosnak mondja, hogy a *városi üzemek* ne okozzan versenyt a magániparoknak. Városi üzemek csak ott vannak helyén, ahol az üzem a városi lakosok *összeségét* vagy legalább nagyrészt közvetlenül érdekli: *nem kellene-e városi kezelésbe venni azokat az üzemeket*, amelyek az egész városi lakosságnak, magának a fővárosnak és kivált az ipar és kereskedelem szolgáltatására vannak hivatva, amelyek a *légszennyeződés, a villamos erőátvitel, a helyi közlekedés*. Mindezeket *olcsóbbá* kell tenni, hogy az ipar érdekeit szolgálhassák. Habár a városi üzemkezelés eddig nem nyújt biztást arra, hogy a nagy üzemek a célnak megfelelően kezeljenek; így a fővárosi üzemekben levő *vízvezeték* sok tekintetben igen sok kívánni valót hagy lónn. Bónítólag hat az ipar fejlődésére az *állami üzemek* kértelen és kelletlen konkurrencijára. Az állami telefon is sok kívánni valót hagy lónn. A gyáripar fejlődésének,

illetőleg új és nálunk még nem honos ipartelepek létesítésének előmozdítására kívánatos volna a *telkeknek kedvezményesen áron* való átengedése. *Ne ajándékozzunk telkeket*, hanem *lehetőleg könnyebb amortizáción* adjuk át azokat. Felveti a memorandum azt a kérdést is, hogy ha a gyárak csak gyéren tognak nálunk meg honosodni, nem lehetne-e a *hispari termelőszövetkezetek* nagyráirány propagálását Budapestben keresztülvinni? Kívánatos volna az *üvegipar forgalmának rendszeres emelése* érdekében nekünk is mindazt megtenni, amit nálunknál sokkal kisebb külföldi városok megtesznek. Végül kívánja a memorandum, hogy a székesfőváros rendszeresen törekedjék a szociálpolitikai követelmények kielégítésére. Mindent meg kellene tenni arra nézve, hogy a *munkások kedvezőbb megélhetési feltételeit* biztosítsuk. Addig is, míg a munkások törvényes szervezése, vagyis a munkáskamara meglesz, fordítsunk a főváros kellő figyelmet a munkásügyekre. Megismétli a memorandum az egyesület igazgatójának *egy munkásjóléti tanácsai ügyosztály* szervezésére a közgyűlésen tett indítványát, mely annak idején rokon-szenves fogadtatásban részesült.

Ipar és kereskedelem.

Osztár-Magyar Bank. A jegybank állása január 15-ikén a következő volt: Bankjegyjárlalom 1.520.364.000 korona (— 57.864.000 korona). Erckészlet 1.471.184.000 korona (+ 4.175.000 korona). Váltótárca 249 321.000 korona (— 66.577.000 korona). Lombard-üzlet 44.511.000 korona (— 10.031.000 korona). Adómentes bankjegytartalék 346.195.000 korona (+ 62.128.000 korona).

A magyar vasművek és gépgyárak országos egyesülete tegnap Forster Nándor miniszteri tanácsos elnökével illeszt tartott s foglalkozott az áru-részletizetlekre vonatkozó törvényjavaslattal, amelyre nézve elhatározta az egyesület, hogy az igazságügyi s a kereskedelemügyi miniszternek ányújtható memorandumban megvilágítja a javaslatnak az iparra s a kereskedelemre sérelmes részeit. A törvényjavaslat ugyanis törvényerőre való emelkedése esetén lehetlenné tenné a részletizetésre való vásárlást, már pedig a közönség, főleg a jelenlegi pénzügyi viszonyok között, nem képes készpénzítés mellett végezni vásárlásait. Az egyesület a javaslatnak ebben az értelemben való módosítását fogja kérni.

A munkások balesetbiztosítása kérdésének tanulmányozására kiküldött albizottság javaslatára elhatározta az egyesület, hogy jelterjesztést intéz az igazságügyminiszterhez azzal a kérréssel, hogy a polgári törvénykönyvben világosan kitérjék: hogy az ipari balesetek dolgában külön speciális törvény rendelkezik. A térségügyeket is felkérli hasonló állásra. Az esetleges módosítását a legközelebbi ülésen fogják tárgyalni.

Gazdasági munkások tömeges biztosítása. Az 1902. XIV. törvények 28. §-a elrendeli, hogy a géptulajdonos a cselépgépeknek alkalmazott elölteket, ifjút, a gépen álló kéve-leadókát, valamint a szecska-vágó-gépeknél alkalmazott cétetők köteles a pénztárnál biztosítani. Ugyanez a törvények 25-ik szakasza felhatalmazza az országos gazdasági munkás- és cselédség-pénztár igazgatóságát arra, hogy a gazdasági gépeknél alkalmazott munkások baleset esetére való biztosítására nézve a munkaadókkal és a géptulajdonosokkal külön biztosítási szerződéseket köthessen. A segélypénztár központi igazgatóság megállapította a gépmunkások biztosításának az 1903. évbén érvényes díjtételeit. Erre nézve bővebb felvilágosítást ingyen ad az országos gazdasági munkás- és cselédség-pénztár igazgatósága.

A Zalamegyei Gazdasági Egyesület szövetkezeti alapon Nagy-Kanizsán egy lenbevalót és lenkésztő-telep létesítésén fáradozik. Nagy-Kanizsa város a szükséges 18—20 hold telket ezen célra ingyen átengedi és tíz évi községi pótdómentességet biztosít. A földművelésügyi miniszter pedig leiratot intézett a Zalamegyei Gazdasági Egyesületre, hogy az alakítandó szövetkezetet állami támogatásban fogja részesíteni. Az államsegély engedélyezése és annak módosztatati tekintetében a miniszter azonban csak akkor fog végleges határozati, ha a szövetkezeti alapon tervezett létrehozása érdekében megindítandó érdemleges tárgyalások alapján a szövetkezetek alapszabályok tervezetnek kísérletében előterjesztés érkezik hozzá.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közve-títők üzleti hietelintésee.) Az ismét beállott hideg időjárás nagy mértékben hozzájárult az élelmiszerpiac tartós szilárdoságához és eltekinve néhány elhanyagolt otki ocsó árától az összes élelmiszerek kitűnő kereslet mellett magas árakon kelnek el. Igen élénk üzlet volt emult héten leltó serteések és lezuhott serteeshusban, a szalonnás serteések állandón 105—112 és a lezuhott serteésunk 104—112 koronás árban fogytak mértelmásznként minőség szerint. Vidéki Gótt borjuk iránt változatlanul nagy az érdeklődés és hosszán mérve sulyelonás nélkül 96—108 fillért fizetnek a vevők kióntként, minőség szerint Vidéki marhahusban kisebb volt a fogyasztás, mint az emult héten; jó minőségű hus ejeje 62—74, hátulja 74—86 koronát jegyzett 100 kilonként minőség szerint. Gyenge minőségű silány vidéki marhahus csak egész ocsó árakon volt értékesíthető. Barányok bórben keresettek és má páronként 16—18 koronát jegyeznek minőség szerint. Vadjélek közül nyulak ismét jó árakon akadnak vevőre. Ma kifejelet szárazszőrű, tisztá nyulak 2.0—2.40 koronát jegyeztek darabonként; fogoly tilalom a/att áll; fácán párja 4.—6.— korona. Ozbakok (öz-sz szintén tilalom alatt van) még mindig nagy mennyiségben vannak a piacon; a hosszabb idő óta raktározó készletek, minthogy az öz-suták csak folyó hó 15-ikéig voltak eladhatók és ennél fogva igen nagy volt a kínálat; kilonként 60 filléres áron kerütek eladásra. Friss tétélek megfelelőn magasabb

árakon adhatók el. Vadsertes egészben mérve nagyság szerint 60—80 korona 100 kilonként. Vágott baromfi már hosszú idő óta nem jegyzett oly magas árakat, mint most. Ma 1. rendű hizott tisztán kezelt ludakért 1.80—1.34 korona, gyengébb minőségű árúért 1.24—1.28 korona volt kilonként elérhető. Pulyka, jérce, kappan, tyúk szintén igen keresett. Az összes vágott baromfiaknak lehet nagy mennyiségben való szállítása felette ajánlatos. — *Tojás* I. r-iriss telt árú 100—102, stó 104 koronás ár mellett gyors elhelyezést nyert; a piac irányzata szilárd, bármily mennyiségű áru szállítható. Meszes tojás 86—88 korona ládánként. — *Vajban* csendes az üzlet, az árak változatlanok. — *Burgonya* egészseges vagy gumós változatot sárga burgonya 4.80—5.40, rózsá 4.60—5.— korona 100 kilonként vagyon tételében — *Déligyümölcs*: jó minőségű narancs: 300-as 7.50, 360-as 7.—, 209-es 6.50, 160-as 10 korona; vörvörös 200-as 11.50, 300-as 12.50, 360-as 11.— korona. Jó minőségű citrom 300-as 7.—, 360-as 7.— korona ládánként. 80-as mandarin 5.—, 100-as 4.— korona. I. r. kosár narancs 18.— korona 100 kilonként.

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

H. A. (A néger leány.) Elég ügyesen, de kissé hosszadalmasan megírt történet amely így bemutatva azonban nem igen keit érdeklődést. Az efféle egzotikus tárgyú irodalom olyan kitűnő dolgokat produkált már, hogy ez a novella inkább csak halvány utánzatként hat. Eredebbs témákhoz kell nyulni, s a szerkesztésen megtalált témát eredeti feltölgással megírni. — **Soh. M. Győr.** Születési, illetőségi és erkölcsi bizonyítványt kell mellékelnie. Csak egy á-val engedik meg. — **G. A. Ersekújvár.** Méltóztassék hitelítésítő-irodától megkérdezni: mi nem ismerjük a cégek üzleti viszonyait. — **S. H. Mivava.** 1. A kiadóhivatal el fogja intézni. 2. Ha nyereségvágyból elkövetett vétségéről vagy büntényről van szó, akkor le kell mondania. — **233645. Szeged.** Nincs benn a neve a címében. — **Irja meg, kiról van szó.** — **K. G. Nagyszécsen.** „Műszaki Ipariskola“ nincs. Talán az iparművelési iskolát gondolja? — **B. S. Kolozsvár.** Irjon az Országos izraelita irodának, onnét megkapja a jegyzékét az özstündijának. Határozatlan ki kell írni, melyikre akar olyamodni. — **Liza notája.** Irjon a szerzőnek a képviselőházba. — **F. M. Újpest.** Maeterlinck belga nemzetiségű. — **K. Béla-Bánya.** Méltóztassék ügyvédet megbízni, aki esetleg hajlandó az amerikai jogviszonyok értelmében eljárni. — **T. K. Úröz-Szent-Márton.** Kérésére csak a németországi követség adhatna választ, ott azonban azt mondanák, hogy ez nem diplomáciai ügy. Amint hogy nem is az. A kiadóhivatal a másik ügyben intézkedik. — **G. M. Kis-Lipnik.** Megirtuk már, hogy négy gimnáziumi osztály elvégzése után igazoltania kell tanulói ismereteit. — **Sio transit.** **H. A. B-Szent-Mihály.** Kérésé későn érkezik, mert valószínű, hogy a kézirat már megsemmisítették, ami arra vall, hogy közölhetetlennek találta a bíráló. — **H. I. Etyek.** Debogy köteles beszerezni. — **B. M. (Tesztyében.)** Roppant primitív munka. — **Titusz.** Az iskola igazgatóságának irjon Pozsonyba.

A KRONDORÉI A LEGJOBB NYALKAOLDÓ GYÓGYVIZ

Napirend.

Napló. Hétfő, január 19. — Római-kath.: Kanut. — Protestáns: Sára. — Görög-ország: január 6.) Epiphania. — Zsidó: Tebeth 20. — Nap két: 7 óra 26 percek. — Nyugszik: 4 óra 23 percek. — Hold két: 11 óra 54 percek éjjel. — Nyugszik: 10 óra 18 percek délelőtt. — *A pénzügyminiszter* fogad délután 4 órakor. *Nemzeti Múzeum.* Állat- és ásványtár. Nyitva van d. e. 9 órától délután 1 óráig. *Téli kiállítás* a Nemzeti Szalonban nyitva 9 órától 8-ig. Belépőj: 50 fillér. *Téli kiállítás* az Iparművészeti Múzeumban nyitva 6 óráig délután. Belépőj: nyitva. *Technológiai Múzeum* nyitva délelőtt 9—1-ig. *Az Akadémia Goethe-szobája* nyitva délelőtt 10—12-ig. *Múzeum könyvtár* nyitva délelőtt 9 órától 1-ig. *Akadémias könyvtár* nyitva 3—7-ig. *A Jádóros könyvtár* (Károly-körút 28.) mindennap nyitva van, kőnapokon délelőtt 9—1-ig, vasár- és ünneppnapokon 9—12-ig. *Egyetemi könyvtár* zárva. *Statistikusi hivatal könyvtára* és *térképgyűjteménye* délelőtt 10—1 óráig. *Méltótgységűlet helyiségei* a Markó- és Sóljóm-utca sarkán, reggel 8 órától este 6-ig. *Állatker:* a *Városügységen* nyitva egész nap. Belépőj: 60 fillér. **Magyar Kereskedelmi Múzeum.** Igazgatóság, kereskedelmi számkönyvtára, tudakozó-osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váczy-körút 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelemtörténeti gyűjtemény, továbbá a hazai-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés ágaiat mutatják be) a városi iparcsarnokban nyitva délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetése (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. kerület Váczy-körút 32. szám alatt.

